

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Studenters økonomiske stilling
Students' financial position

**Fatima Sofie Ouakkaha, Lars Magnus Avdal,
Synne Thomte**

Bachelor i økonomi og jus

FØS/Økonomi og administrasjon/Økonomi og jus

Veileder: Sverre Høgheim

14.05.2020.

Forord

Denne bacheloroppgaven er skrevet av tre studenter ved Høgskolen på Vestlandet, campus Sogndal, våren 2020. Oppgaven representerer slutten på tre lærerike år på studiet økonomi og jus.

Denne oppgaven er skrevet for å se om den økonomiske støtten fra Lånekassen strekker til. Vi har med denne oppgaven fått et innblikk i hvordan studenter i Sogndal klarer seg med studiestøtten, og hvordan den utvidete støtten fra Lånekassen kan påvirke dem og deres budsjett. I teorien har vi tatt for oss konsumentteorien, nytte-kostnadsanalyse og litt teori om hvordan studenters økonomi ble påvirket av pandemien korona.

For oss har denne oppgaven vært både spennende og interessant å skrive. Det har vært utfordringer på vår vei i skrivingen som har gjort det krevende å holde hodet kaldt. Vi har hatt bratte læringskurver som har ført oss til interessante funn angående studenters økonomiske stilling. Ettersom dette temaet er relevant for både oss selv og andre studenter så har det vært spennende å få et større innblikk og forståelse for temaet. Det har vært en kjekk opplevelse å skrive denne bacheloren med gode venner og medstudenter.

Vi retter en stor takk til vår veileder, Sverre Høgheim, som har hjulpet oss med veiledning, tilrettelegging og motivasjon i skrivingen. Han har ved flere anledninger satt oss tilbake på rett kurs i oppgaven. Han er en mann med mye kunnskap og engasjement. Videre vil vi takke dosent Torbjørn Årethun, som gav verdifulle kommentarer til spørreundersøkelsen da vi startet på bacheloroppgaven.

Vi vil også takke alle som har bidratt til gjennomføring av spørreundersøkelse og gjennomføringen av oppgaven i sin helhet.

Sammendrag

Denne oppgaven handler om hvordan økt studiestøtte vil påvirke studenter sin økonomiske stilling. Vi har sett på hvordan studentene fordeler pengene sine i løpet av en måned (budsjett) og om de har deltidsjobb. En artikkel fra Statistisk sentralbyrå viser at 53 % av norske studenter jobber gjennom hele semesteret, og at det kun er 28 % som ikke har betalt arbeid ved siden av studiene. Gjennom problemstillingen: «*Hvordan vil økt studiestøtte påvirke studenter i Sogndal sin økonomiske stilling?*» vil vi prøve å få svar på hvordan økningen kan ha påvirket studentene.

Oppgaven er delt inn i 5 deler, og første del starter med valg av problemstilling og gjennomgang av bakgrunn for valg av tema. Vi har også kommentert oppgavens avgrensninger.

Videre i del to tar vi for oss ulike teorier rundt problemstillingen om blant annet konsumentteorien og kostnadsnytteanalyse.

Deretter presenteres metoddelen av oppgaven. Her har vi valgt en spørreundersøkelse som blir nærmere forklart og utformet. Vi endte opp med 23 spørsmål som 116 respondenter svarte på. Svarene skal vi bruke til å drøfte våre hypoteser.

Del fire tar for seg empirien, her analyserer vi svarene fra spørreundersøkelsen. Først gjør vi en enkel analyse av hvert spørsmål og deretter tester vi hypotesene våre.

Del fem i oppgaven tar for seg drøfting, diskusjon og konklusjon. Noen av våre viktigste punkter viser at 80 % av respondentene i spørreundersøkelsen sier at de ikke klarer seg økonomisk med kun studiestøtten. Fra spørreundersøkelsen ser vi også at 65 % av respondentene har deltidsjobb ved siden av studiene, og at respondentene har større gjennomsnittlig forbruk enn gjennomsnittlig inntekt.

Innholdsfortegnelse

FORORD	2
SAMMENDRAG	3
DEL 1 - INTRODUKSJON	5
1.0 INNLEDNING.....	5
1.1 BAKGRUNN	5
1.2 PROBLEMSTILLING OG AVGRENSNING.....	6
1.3 INTRODUKSJON OM LÅNEKASSEN.....	7
DEL 2 – TEORI.....	9
2.1 KONSUMENTTEORIEN	9
<i>Mulighetsområder og preferanser</i>	10
<i>Endringer i inntekter og pris</i>	11
<i>Konsumprisindeks</i>	12
2.2 NYTTE-KOSTNADSANALYSE.....	14
2.3 KORONASITUASJON OG STUDENTER	16
DEL 3 – METODE	18
3.1 UTFORMING AV RIKTIG METODE.....	19
3.2 KVANTITATIV FORSKNINGSMETODE	20
3.3 KVALITATIV FORSKNINGSMETODE	20
3.4 UTFORMING AV SPØRRESKJEMA	21
3.4.1 <i>Layout</i>	22
3.4.2 <i>Kommentarer til spørreskjema</i>	22
3.5 VALIDITET OG RELABILITET	23
3.6 FEILKILDER.....	24
3.7 DATAINNSAMLINGSMETODE	25
3.7.1 <i>Primærdata</i>	25
3.7.2 <i>Sekundærdata</i>	26
3.8 UTVALG.....	26
DEL 4 – EMPIRI	27
4.1 ENKEL ANALYSE AV SPØRREUNDERSØKELSE	27
4.2 ANALYSE AV HYPOTESER.....	33
4.2.1 <i>Hypotese 1</i> :.....	33
4.2.2 <i>Hypotese 2</i> :.....	33
4.2.3 <i>Hypotese 3</i> :.....	34
4.2.4 <i>Hypotese 4</i> :.....	35
DEL 5 – DISKUSJON, DRØFTING OG KONKLUSJON.....	36
5.1 DISKUSJON.....	36
5.2 KONKLUSJON	39
5.3 KRITISK VURDERING AV ARBEIDET	39
DEL 6 - LITTERATURLISTE.....	41
DEL 7 - VEDLEGG.....	43

Del 1 - Introduksjon

1.0 Innledning

I 2019 ble det registrert 296 182 studenter ved norske universiteter og høyskoler. Dette er en økning på 2 895 studenter fra året før¹. Som student har man mulighet til å søke om studiestøtte av Lånekassen. Lånekassen er et forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet og skal bidra til at alle har lik mulighet til utdanning, og til at samfunnet har tilgang på nødvendig og kompetent arbeidskraft².

Lånekassen tilbyr økonomisk støtte til høyere utdanning og støtten blir i første omgang utbetalt som lån, men som borteboer kan inntil 40 % av lånet bli omgjort til stipend etter en har bestått studiepoeng³.

Studenter ved universiteter og høyskoler kan få inntil 110 200 kroner i basisstøtte for undervisningsåret 2019-2020. Fulltidsstudenter kan i tillegg få utbetalt fire ekstra uker med støtte i juni 2020, noe som tilsvarer 11 020 kroner⁴.

Ifølge en nylig undersøkelse Sentio har gjort på vegne av Norsk Studentorganisasjon (NSO) og Universitas, kan vi blant annet se at 42 % av de norske studentene sliter med å betale uforutsette utgifter eller regninger på kroner 5 000 (Rætta, Emilie, 2020).

1.1 Bakgrunn

Ifølge pressemelding fra regjeringen har det ikke blitt gjort en levekårsundersøkelse på studenter siden 2010, men i oktober 2019 kom regjeringen ut med en pressemelding om at de ønsker å få til en ny undersøkelse i 2020 på grunnlag av blant annet at det er ti år siden siste undersøkelse og at de har utvidet studiestøtten til 11 måneder⁵.

Studenters økonomi er et tema som undersøkes, og det er ikke til å legge skjul på at en student lever med en stram økonomi. Som nevnt tidligere i innledningen viser undersøkelser at studenter har problemer med å kunne betale uforutsette utgifter.

Ifølge en undersøkelse fra 2018 fra Norsk studentorganisasjon (NSO) og Finans Norge sier to av ti at de benytter seg av kredittkort for å dekke sine basisutgifter, som mat og andre daglige utgifter. Videre i undersøkelsen kommer det fram at studentene får i gjennomsnitt 60 % av

---

¹ Statistisk sentralbyrå, 2019

² Kunnskapsdepartementet, 2006

³ Lånekassen, 2020

⁴ Lånekassen, 2019

⁵ Regjeringen, 2019

sine midler fra studiestøtte, rundt 10 % fra støtte fra familie og i gjennomsnitt rundt 25 % fra sine midler fra arbeid⁶.

I en fersk studie som ble gjennomført i 2019 av Eurostudent, Eurostudent VII-undersøkelsen, kommer det frem at Norge er blant landene i Europa med størst andel studenter som har betalt arbeid ved siden av studiene. 53 % av norske studenter jobber gjennom hele semesteret, og kun 28 % har ikke betalt arbeid ved siden av studiene⁷. Det kommer videre frem av SSB at 19 % jobber av og til. Det er ikke presisert i artikkelen hva som legges i «av og til», men det kan antas studenter som blant annet jobber i ferier.

Ettersom over 50 % av studentene jobber gjennom hele semesteret, kan vi da si at en student studerer på fulltid?

1.2 Problemstilling og avgrensning

Vi har med denne oppgaven ønsket å se nærmere på om økt studiestøtte påvirker forbruket til studentene og spurt studentene om deres syn på utvidelsen til 11 måneders studiestøtte. Vi vil se på hvordan studenter klarer seg med den studiestøtten som blir utbetalt nå. Det er grunnet økonomisk vanskeligheter studenter prøver å få seg ekstra jobb ved siden av studiet.

«Hvordan vil økt studiestøtte påvirke studenter i Sogndal sin økonomiske stilling?»

Bruker en mer penger når en har mer penger? Vi kan tenke oss at det er slik at en bruker mer når man har mer, men er det slik for studenter i Sogndal? Det blir ofte uttalt av studentorganisasjoner at utbetalingen fra Lånekassen ikke strekker til og økonomien deres er stram. Studenter viser til at de savner muligheten til å spare opp til en bufferkonto, og med den kunne klart seg om det skulle oppstå en uforutsett økonomisk hendelse.

I spørreundersøkelsen ble de spurt om diverse spørsmål om forbruk som har hjulpet oss til å sette opp et budsjett ved bruk av gjennomsnittsvar i postene. I tillegg til å sette opp et budsjett ble de spurt om hva de anså som lavest månedlig inntekt de kunnet klart seg med økonomisk, og vi har da kunne se på om budsjettet de har satt opp stemmer overens med den inntekten.

---

⁶ Student.no, 2018

⁷ SSB.no, 2020

Vi har forståelse for at valg av oppgave kan bli omfattende og har da valgt å avgrense vår undersøkelse til studenter som studerer i Sogndal og som da startet å studere mellom høsten 2014 og høsten 2017.

1.3 Introduksjon om Lånekassen

Lånekassens historie startet allerede i 1945 da Norge skulle bygges opp igjen etter krigen. Det var et stort behov for arbeidskraft på mange områder, men det var svært få som hadde mulighet til å finansiere utdanningen sin selv. Etter en tverrpolitisk enighet ble det derfor bestemt at det var et stort behov for en statlig studiefinansiering.

I november 1947 ble Lånekassen for studerende ungdom etablert. I Norge skjedde det en utdanningsrevolusjon etter krigen, både fordi studentene kunne få støtte til utdanning fra Lånekassen og fordi det ble mange nye utdanningsplasser. Dette gjorde det mulig for ungdommer å realisere seg selv og drømmene sine selv om de kom fra familier som ikke har penger.

Fordi at Norge trengte faglært arbeidskraft i håndverk og industri etter krigen, ble også yrkesskoler tatt inn i støtteordningen på slutten av 50-tallet.

På slutten av 60-tallet strømmet etterkrigsbarna til universitetene. De såkalte 68-erne var utålmodige og krevde handling. De stilte opp på Stortinget og krevde at støtteordningen ble endret, de vil ha mer lån og de krevde at de som bodde borte under utdanning måtte få stipend. De protesterte også mot at det skulle være renter på lånet i studietiden. De fleste studentkravene ble innfridd allerede i 1968 etter en rekordrask Stortingsbehandling.

I 1972 ble behovsprøvingen helt avviklet for studenter over 20 år i høyere utdanning. Dette var en stor milepæl i historien, da unge mennesker ble betraktet som selvstendige individ og de ikke lenger ble vurdert etter foreldrenes økonomi.

Levekårsundersøkelsen i 1972-76 viste at lav utdanning var koblet til å ha lav inntekt. Barn av foreldre med høyere utdanning hadde en tendens til å ta høyere utdanning og det var færre kvinner enn menn som tok utdanning og utdanning var geografisk skjevfordelt. Dette viser at Lånekassen hadde en viktig rolle i samfunnet for å jevne ut økonomiske forskjeller, bedre oppvekstvilkårene, skape likestilling mellom kjønn og gi like muligheter til alle i hele landet.

Lånekassen er et politisk virkemiddel gjennom at de gir unge muligheten til å studere, men blir også brukt for å oppnå andre politiske mål. Et viktig virkemiddel for å oppnå likestilling

var at støtten ikke skal behøvsprøves mot ektefelles inntekt og formue, men at søknaden skulle vurderes ut i fra søkerens egen økonomi. En annen viktig ordning for å oppnå likestilling var innføringen av fødselsstipendet i 1988, da kunne kvinner få barn i studietiden og fortsatt ha noe å leve av i tiden etter fødselen. Lånekassen brukes også som et distriktpolitisk virkemiddel. Finnmarksordningen ble innført i 1988 for å bidra til at utdannet arbeidskraft ble i eller flyttet til Finnmark og Nord-Troms. Brundtland-regjeringen på 90-tallet mente at høyt utdanningsnivå i samfunnet var en forutsetning for velferdsstaten. De opprettet mange nye studieplasser.

Kundemassen til Lånekassen fortsatte å vokse på 90-tallet. Og Lånekassen var hele tiden på jakt etter nye måter å løse oppgavene sine på. I 1995 fikk Lånekassen sine første internettsider *Lanekassen.no*. Fra høsten 2002 ble det mulig å søke om støtte via internett. I 2004 fikk Lånekassen en ny visjon: Lånekassen skal bli oppfattet som den mest moderne offentlige virksomheten i Norge. Visjonen var ikke mulig å oppnå uten en omfattende modernisering av IT-systemene. Moderniseringen førte blant annet til at saksbehandlingen ble mer automatisk. Lånekassen innhentet de mest nødvendige dataene slik at søkerne slipper å sende de inn selv.

Hver dag jobber Lånekassen for å løse samfunnsoppdraget sitt, som er å bidra til at alle kan ta utdanning, man skal ha mulighet til å ta utdanning uavhengig av hvor du bor, hvor gammel du er, om du er kvinne eller mann, om du har fysiske utfordringer eller er syk og uavhengig av din økonomiske og sosiale situasjon. Lånekassen bidrar til at det er nok utdannet arbeidskraft i vårt samfunn. I dag har Norge et høyt utdanningsnivå sammenlignet med svært mange land i verden og kvinner deltar mer i arbeidslivet enn i de aller fleste andre land. Kompetente mennesker skaper verdier. Når Lånekassen gir kunnskap til hele befolkningen, er man med på å gjøre Norge til et av verdens beste land å leve i.

Kanskje ville Norge sett helt annerledes ut hvis det ikke var for Lånekassen.

Del 2 – Teori

I teoridelen tar vi for oss litt om konsumentteorien i punkt 2.1, litt om kostnads-/nytteanalyse punkt 2.2 og videre litt om teori om koronasituasjonen og studenter i punkt 2.3.

2.1 Konsumentteorien

Fremstillingen om konsumentteorien nedenfor bygger på Kjetil Sander, redaktør i estudie.no, som igjen bygger på forskjellige lærebøker i mikroteori brukt på Handelshøyskolen BI i perioden 1993 og senere.

Konsumentteori er teori om hvordan konsumenter (forbrukere) tilpasser seg innen et markedsbasert økonomisystem.

Konsumentteori prøver å gi oss svar på hvor mye som vil være det optimale for en konsument (forbruker) å kjøpe av et gode. Med optimalt menes hvilken godekombinasjon som vil gjøre konsumenten så lykkelig som mulig. Lykke er her det samme som nytte.

Konsumentteorien bygger på noen forutsetninger for å finne det teoretisk optimale godevalget. Disse forutsetningene er:

- Konsumenten er nyttemaksimerende. Det vil si at konsumenten har som mål å oppnå mest mulig nytte.
- Hele inntekten går til konsum.
- Konsumenten har to goder han ønsker å anskaffe seg. I virkeligheten vil han alltid ha flere å velge mellom og bruke inntekten på. Ettersom vi antar at det kun er 2 goder, vil nytten avhengig av hvor mye vi kan forbruke av de ulike godene.
- Prisene på de to godene er faste. Konsumenten er en prisfast kvantumstilpasser uten mulighet til å selv påvirke prisen eller størrelse på inntekten.
- Konsumenten er 100 % rasjonell.
- Konsumentens formål med konsumet er å gjøre egen nytte størst mulig.
- Konsumentens nytte er konstant. Endringer i hvordan konsumenten rangerer godene etter nytte, har mye å si for hvordan hans optimale godekombinasjon vil være.

- Konsumenten har full tilgang til relevant informasjon.
- Dersom godekombinasjonen gir samme nytte som en annen, spiller det ingen rolle hvilken kombinasjon konsumenten velger. Vi sier dermed at konsumenten er indifferent⁸.

Mulighetsområder og preferanser

Hvor høyt forbruk et individ kan ha er begrenset av inntekten han disponerer. Hver enkelt student har en begrenset disponibel inntekt og formue. Den disponible inntekten til studentene kan være stipend fra lånekassen, inntekt fra ekstra jobb eller økonomisk støtte fra foreldre. I vår undersøkelse kom det også frem at den disponible inntekten kunne være ekstra støtte fra lånekassen og oppsparte midler fra jobbing i ferier. En forbrukssammensetting som er mulig å finansiere med individets inntekter sier vi er innenfor mulighetsområdet. Mulighetsområdet for konsum er alle kombinasjoner av de to varene som individet har råd til.⁹ Figur 1 viser da budsjettkurven hvis vi antar at studentene bruker hele inntekten sin på varer og tjenester. Budsjettkurven viser de kombinasjonene individet har råd til å kjøpe hvis han bruker hele inntekten¹⁰. Kurven avhenger av inntekt (m) og prisene (p) på de ulike godene. Helningen på budsjettkurven vil endres etter prisendringen og prisendringen endrer inntektens kjøpekraft. Ved prisøkning vil mulighetsområdet krympe. Ved endring i inntekten vil det ikke ha noe effekt på helningen i budsjettkurven, men konsummulighetsområdet krymper eller øker. Du får da et positivt eller negativt skifte i grafen. Endres inntekten og alle prisene prosentvis like mye, ligger budsjettkurven fast. I det tilfellet er realinntekten (inntektens kjøpekraft) uendret.

Figur 2 viser budsjettkurve ved økt inntekt. Ved økt studiestøtte, da forutsatt ingen prisendringer, kan vi se at budsjettkurven får et positivt skifte i grafen. Et positivt skifte i grafen vil øke mulighetsområdet og da øke kjøpekraften for studenter¹¹.

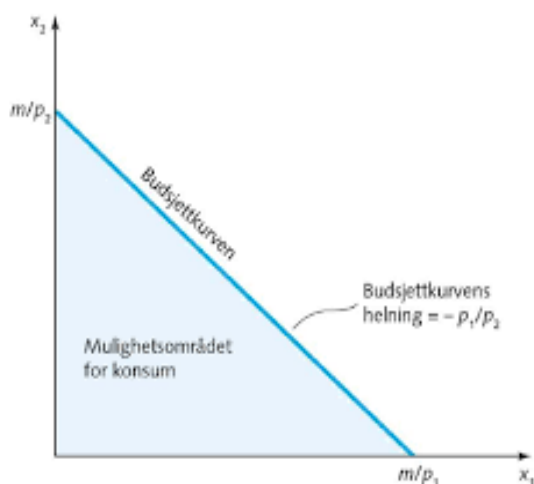
---

⁸ Estudie.no konsumentteorien

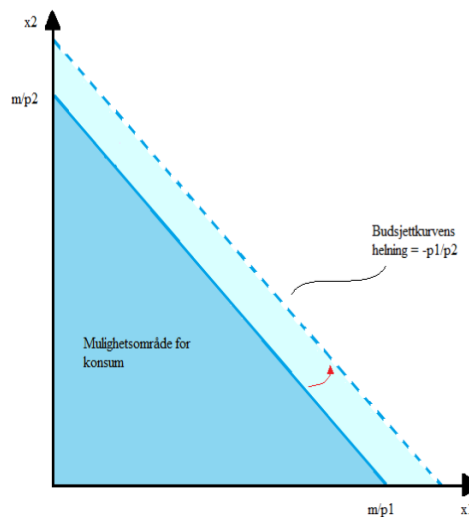
⁹ Riis, Moen, 2017 s. 67

¹⁰ Riis, Moen, 2017

¹¹ Riis, Moen, 2017 s.68-72

Figur 1. Mulighetsområdet for konsum

Figur 2. mulighetsområdet for konsum ved økt inntekt

Hvordan studenter velger forbrukskombinasjoner kommer an på hver enkelt students preferanser. Utgiftsposter som pensumbøker, mat/husholdning, klær, boutgift, fritid og klær er utgifter som tar del i budsjettet. Hvilke valg individet gjør, gitt det budsjettet hun råder over, sier vi at avhenger av hennes preferanser¹².

Endringer i inntekter og pris

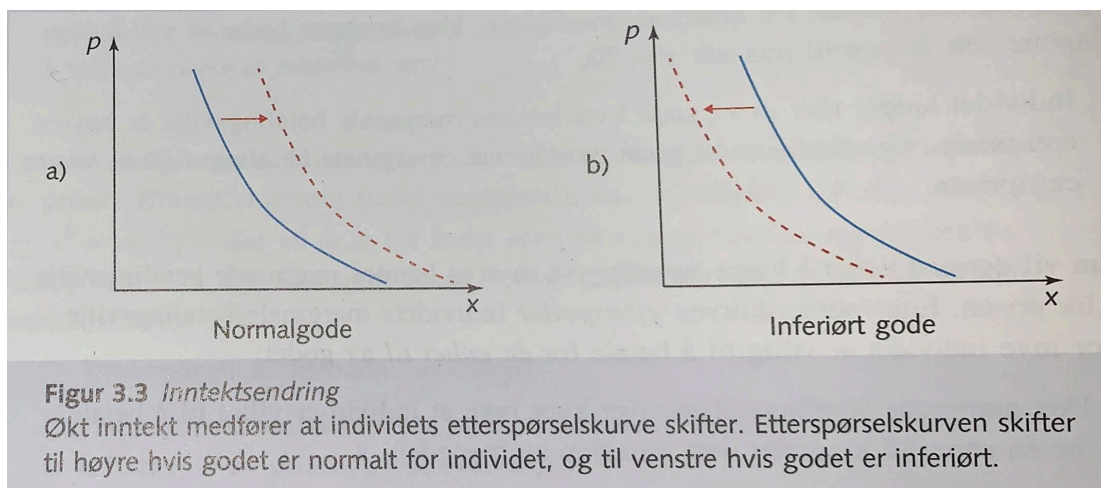
Vi ønsker i vår oppgave å se om økt studiestøtte fra Lånekassen har påvirket studenters økonomiske stilling. Vi vet at ved økt inntekt flyttes grafen i budsjettkurven utover mot høyre, mens ved økte priser eller nedgang i inntekt flyttes den innover mot venstre.

Ettersom det har vært en økning i studiestøtten, har det vært en inntektsendring for studenter. Når inntekten blir høyere blir mulighetsområdet for konsum større¹³ og vil da høyne studentens kjøpekraft. Hvordan en student bruker den økte inntekten, er avhengig av individets preferanser. Effekten av en inntektsøkning vil avhenge av om godet er et normalt eller et inferiørt gode for individet. Inferiørt gode er som ellers omtalt som «mindreverdige goder»¹⁴. Det skilles mellom to tilfeller. Figur 3.3 er her vist ved en inntektsøkning.

¹² Riis, Moen, 2017 s.77

¹³ Riis, Moen, 2017 s. 94

¹⁴ Riise, Moen, 2017, s.62

Figuren til venstre illustrerer virkningen av økt inntekt når X er et normal gode. I figuren til høyre er virkningen motsatt og gir et negativt skifte ved en inntektsøkning og med det er X et inferiørt gode¹⁵. Det vi da kan se er at etterspørselen etter en vare vil få et negativt skifte som følge av inntektsøkning. En student som vanligvis vil kjøpe goder fra et lavprismærke som First Price eller prima vil erstatte lavkvalitetvarianter med høyere kvalitet.

Etter Lånekassen startet en utvidelse til 11 måneders studiestøtte i 2016, har det vært en pris økning. Kr. 1 000 i 2016 tilsvarte kr. 1 069,50 i 2019. Det er en prisstigning på 6,9 %¹⁶. I studieåret 2016-2017 kunne en student få kr 103 950 i basisstøtte fra lånekassen. Det er et gjennomsnitt på kr 10 395 i utbetaling på 10 måneder. Studieåret 2019-2020 har studenter en gjennomsnittlig utbetaling på kr 11 020 på 10 måneder pluss at de får kr 11 020 ekstra utbetaling i juni. Med en prisstigning på 6.9 % er kr 10 395 i 2016 tilsvarende kr 11 117,43.

Konsumprisindeks

Gjennom forbruksundersøkelser kan man kartlegge forbruksmønsteret til norske husholdninger og danne et bilde av den typiske, eller representative, husholdnings forbruksvaner. Her i Norge blir en slik analyse foretatt løpende av Statistisk sentralbyrå (ssb), som grunnlag for utarbeidelse av konsumprisindeksen.

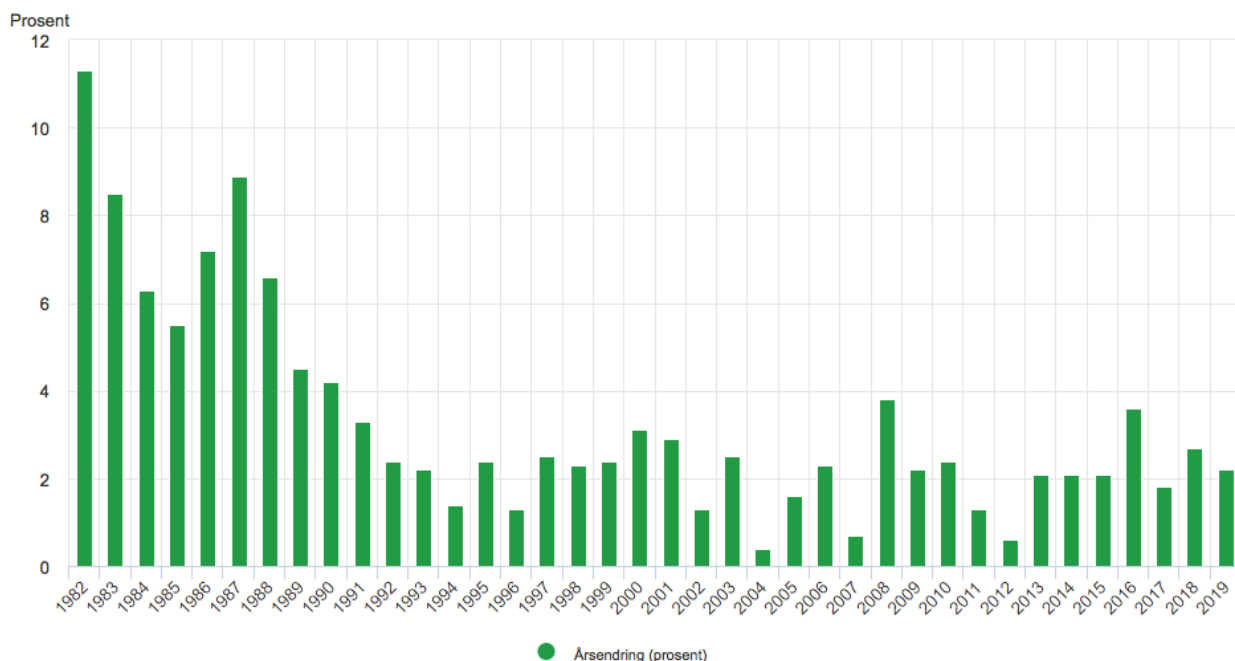
Konsumprisindeksen (KPI) viser prisutviklingen på et utvalg av varer og tjenester. KPI beskriver den månedlige utviklingen for de varene og tjenestene en gjennomsnitt

¹⁵ Riise, Moen 2017, s 62

¹⁶Ssb.no, 2020

husholdning her i landet bruker. Ved å kartlegge dette slik kan konsumprisindeksen si oss noe om hvor dyrt det er å leve i forhold til hva det kostet i basisåret.¹⁷

Konsumprisindeksen (KPI). Årlig endring

Kilde: Konsumprisindeksen, Statistisk sentralbyrå

Den prosentvise endringen i KPI, slik som vi kan se i tabellen, brukes ofte som et generelt mål for inflasjon i en økonomi.

Inflasjon er vekst i det generelle prisnivået. Inflasjon oppstår når prisnivået stiger over tid slik at valutaens verdi faller, som da vil påvirke pengenes kjøpekraft. Man vil så få mindre varer for samme pengebeløp.

Inflasjon oppstår ved at mengden penger øker, uten at produksjonen av varer og tjenester øker. Ved at tilgangen på penger er større enn tilgangen på varer vil det resultere i en økning i prisnivået.

Her i Norge er det Norges Bank som kontrollerer renten ved å ha et rentegulv for styringsrenten og da følger med på inflasjonen og holde den stabil. Norges Bank har satt som mål at inflasjonen i Norge skal være tilnærmet lik 2.5 % da en for høy eller for lav inflasjon kan gi problemer for økonomien¹⁸

¹⁷ Ndl.no, 2014

¹⁸ Visma.no

Det motsatte av inflasjon, hvor det er et vedvarende fall i prisenivå, er deflasjon. Ettersom vi vet det har vært en positiv prisstigning fra 2016 til 2019, 6,9 % økning, vet vi at det har vært en inflasjon og med det vil vi ikke gå mer inn på deflasjon.

2.2 Nytte-kostnadsanalyse

For å kunne drøfte virkningen av redusert studiefinansiering, som da vil påvirke studentenes valg om å måtte skaffe seg jobb ved siden av studiet, har vi da valgt å ta i bruk nytte-kostnadsanalyse.

NOU 1998:16, 1998 sier at hovedformålet med nytte-kostnadsanalyse er å klarlegge og synliggjøre konsekvensene av alternative tiltak før beslutninger fattes¹⁹. Nytte-kostnadsanalyse fra det engelske cost benefit- analyse, er en metode der både kostnader og nytte av et tiltak måles i penger²⁰. En nytte-kostnadsanalyse forutsetter en oversikt over kostnader ved et tiltak og en eksplisitt prissetting av gevinsten (effekten/utbytte/resultat) som oppnås. Alle former for gevinst eller resultat må i denne analysen omregnes til penger. I en nytte-kostnadsanalyse verdsettes alle konsekvensene av et tiltak så langt det lar seg gjøre. Dersom man legger sammen den beregnede verdien av alle konsekvensene ved et tiltak og summen blir positiv, sier man at tiltaket er samfunnsmessig lønnsomt. I NOU 1998:16, 1998 definerer de samfunnsøkonomisk lønnsomhet på følgende måte:

«At noe er «samfunnsøkonomisk lønnsomt» vil derfor her bety at befolkningen til sammen er villig til å betale minst like mye som tiltaket faktisk koster»²¹

Fremstillingen og oppsettet for å kunne se den samfunnsøkonomiske konsekvensen av utilstrekkelig studiefinansiering er satt opp og laget ved hjelp av Johannes Idsø, assisterende instituttleder ved økonomi og administrasjon ved Høyskolen på Vestlandet campus Sogndal. I det følgende vil vi sette opp en modell som kan brukes til å vurdere de samfunnsøkonomiske konsekvensene av utilstrekkelig studiefinansiering fra myndighetenes side. Modellen bygger på følgende forutsetninger:

1. Vi vurderer et treårig bachelorstudium.

---

¹⁹ NOU 1998:16, side 8

²⁰ Estudie.no, 2019

²¹ NOU 1998:16, side 10

2. Tilskuddet fra Statens lånekasse enten i form av lån eller stipend er kr x for lite til å dekke studentens kostnader i alle tre årene. Staten sparer dermed kr x hvert år ved utilstrekkelig studiefinansiering. Nåverdien av det sparte beløpet er det første leddet på høyre side av likhetstegnet i uttrykket nedenfor.
3. Studenten har ingen oppsparte midler eller foreldre som bidrar økonomisk. Studenten må derfor jobbe ved siden av studiene. Verdiskapingen ved at studenten jobber er lik v i alle tre årene. Nåverdien av verdiskapingen til studenten i studietiden er det andre leddet på høyre side av likhetstegnet i uttrykket nedenfor.
4. På grunn av at studenten må jobbe, vil han/hun tilegne seg mindre kunnskaper i løpet av studietiden enn om hun hadde kunnet konsentrere seg om studiene. Vi forutsetter at det er en sammenheng mellom studentens kunnskaper når han er ferdig og studentens produktivitet når han kommer i jobb. Vi forutsetter at den tapte produktiviteten er lik kr t pr år og dette beløpet er konstant i hele den gjenværende yrkeskarrieren. Vi antar at studenten har 40 yrkesaktive år etter endt bachelorstudium. Nåverdien av det tapte beløpet er det tredje leddet på høyre side av likhetstegnet i uttrykket nedenfor.
5. Siden studenten jobber i hele studietiden er det en viss sannsynlighet for at han ikke klarer studiet. Vi antar at denne sannsynligheten er lik p_1 og at tapet knyttet til å droppe ut er lik T pr år. Hvis sannsynligheten for å droppe ut er 10 %, så er $p_1 = 0,1$.
6. Siden studenten jobber, er det en viss sannsynlighet for at han blir forsinket i ett eller flere år. Sannsynligheten for at dette skjer er lik p_2 . Nåverdien av forsinkelseskostnadene antar vi er lik beløpet F .

Det forventede samfunnsøkonomiske resultatet (S) målt i kroner ved at en student får utilstrekkelig studiefinansiering og dermed tvinges til å jobbe ved siden av studiene kan dermed settes opp slik:

$$S = \sum_{t=1}^3 \frac{x}{(1+r)^t} + \sum_{t=1}^3 \frac{v}{(1+r)^t} - \sum_{t=1}^{40} \frac{t}{(1+r)^t} - p_1 \cdot \sum_{t=1}^{40} \frac{T}{(1+r)^t} - p_2 \cdot F$$

Hvor S er lik det samfunnsøkonomiske resultatet av utilstrekkelig studiefinansiering. Hvis $S > 0$ er det lønnsomt for samfunnet. Hvis $S < 0$ er det ikke lønnsomt for samfunnet. r er diskonteringsfaktoren som er inflasjonskorrigert og kan settes lik den økonomiske veksten i samfunnet. De andre symbolene er forklart ovenfor.

Når det gjelder konsumentteorien som vi viser til, så er det slik at konsumentens problem er å maksimere nytten når budsjettet og prisene er gitt. Dette gir det resultatet (ved hjelp av Lagranges metode) at konsumenten tilpasser seg slik at grensenytten pr krone brukt på et gode er likt for alle goder. I maksimum kan ikke konsumenten øke nytten ved å kjøpe mindre av ett gode og mer av et annet.

Så til spørsmålet: Kan vi bruke modellen fra konsumentteorien til å avgjøre om konsumenten skal velge å jobbe eller ikke i studietiden? Svaret er ja. Også her er det grensenytten som er avgjørende i valget mellom arbeid og fritid. Hvis konsumenten kan øke sin nytte ved å jobbe mer og dermed ha mindre fritid, så bør han jobbe mer. Denne nyttevurderingen fortsetter helt til det ikke er mulig å øke nytten ved å velge mer jobb og mindre fritid. På det personlige planet kan vi bruke konsumentteorien, men når det gjelder den samfunnsøkonomiske lønnsomheten, så kan vi bruke nytte-kostnadsteori.

2.3 Koronasituasjon og studenter

I en nylig oppstått situasjon som har oppstått rundt omkring i verden, deriblant Norge, er pandemien korona. Som følge av denne pandemien har ansatte blitt både satt i hjemmekontor og permittert fra arbeid.

Den 26 februar ble det første smittetilfellet i Norge påvist, og med det ble de strenge tiltakene satt i gang 12 mars. Tiltakene som da ble satt i gang var blant annet stenging av skoler og barnehager, arrangementer ble avlyst og flere virksomheter som blant annet restauranter ble stengt.

Som en effekt av stenginger av arbeidsplasser ble flere ansatte permittert.

Fra tiltakene trådte i kraft fikk NAV inn 363 549 søknader om dagpenger grunnet permittering²². Blant de permitterte er det også studenter. En kan ikke finne en oversikt over andelen av de permitterte som er studenter, men i en artikkel fra VG hvor en student blir intervjuet, omtales andelen av studenter som er permittert som «mange»²³.

Som en følge av permitteringen mener hun at studentene vil innen kort tid etter permitteringen oppleve økonomiske utfordringer som å dekke elementære ting som husleie og mat.

Regjeringen kom med krisepakke, som gikk ut på å kunne gi økonomisk støtte til virksomheter og ansatte som er blitt permittert. Studenter ble ikke en del av denne krisepakken da de er under utbetaling av Lånekassen. Etterhvert kom det nye løsninger for studenter som da gikk ut på at alle studenter fikk utbetalt det resterende lånet for semesteret som utgjør kr 27 550 og studenter som er permittert kunne ta opp ekstralån på kr 26 000 gjennom lånekassen²⁴.

Regjeringens løsning med å gi tilgang til å søke om mer lån ble sammenlignet med å gi en student et kredittkort og etter mye motgang til regjeringens løsning endret regjeringen ekstralånet på kr 26 000 til at kr 8 000 av lånet kan bli omgjort til stipend²⁵.

Den 14 april kom regjeringen ut med en ny pressemelding hvor da studenter ble tatt med i ordningen som går ut på å få lønnskompensasjon i 18 dager²⁶.

På grunn av at det meste er uklart i korona-situasjonen så vil det komme ny informasjon etterhvert fra regjeringen.

---

²² Dn.no, 2020

²³ VG.no, 27 mars 2020

²⁴ Regjeringen.no, 2020

²⁵ Regjeringen.no, 2020

²⁶ Regjeringe.no, 2020

Del 3 – Metode

En metode er i følge boken *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode* en måte å gå frem på for å samle inn empiri, det vi også kaller data om virkeligheten. En metode er altså et hjelpemiddel til å gi en beskrivelse av virkeligheten²⁷. I vår oppgave tar vi for oss hvordan økt studiestøtte vil påvirke studenter i Sogndal sin økonomiske stilling. Siden problemstillingen vår er slik, så kan vi si at formuleringen av den, og valget vårt av metode, sammen former hva slags informasjon som samles inn. Dette vil igjen bestemme hvordan virkeligheten, som er svarene fra informasjonen vi har samlet, fremstår²⁸. Vi prøver å kartlegge problemstillingen vår ved hjelp av kvantitativ metode. I vår utforming av oppgaven har vi tatt utgangspunkt i modellen om de ulike fasene i en undersøkelsesprosess²⁹.

²⁷ Jacobsen, 2015 s. 21

²⁸ Jacobsen, 2015 s. 22

²⁹ Jacobsen, 2015 s. 63-68

3.1 Utforming av riktig metode

Vår populasjon er studenter i Sogndal. Det er viktig å definere populasjonen da vi i vår undersøkelsen kun ønsket å uttale oss om studenter i Sogndal³⁰.

Vi bruker deskriptiv metode, formålet med denne metoden er å gi svar på spørsmål som beskriver hvordan ting faktisk er. Metoden ønsker å få fram en kvantifisert beskrivelse av et fenomen, for eksempel et samfunn eller en gruppe mennesker, som i vårt tilfelle. Denne metoden egner seg altså godt når man skal utvikle og teste hypoteser. Man kan også kalle denne metoden for beskrivende³¹.

Vi har valgt deskriptiv metode fordi det passer til vår oppgavestruktur, altså teori, hypoteser og empirisk testing. Hovedteknikkene for vår datainnsamling er spørreskjemaundersøkelse (se vedlegg 1), noe som egner seg godt for vår oppgave. Formålet med undersøkelsen er å få svar på spørsmål av typen:

- Om studentene har opplevd prisøkning der de bor
- Om studentene klarer seg økonomisk med det nåværende stipendet/lånet
- Om studenten jobber ved siden av studiene eller får inntekt på andre måter
- Om oppgitt forbruk, som vil gi oss et budsjett fra alle deltakerne i undersøkelsen
- Om hvordan studentene tror utvidet støtte vil påvirke budsjettet deres mest (fritt svar)

Vi ønsker å oppnå et kvantitativt resultat av temaet «hvordan økt studiestøtte påvirker det økonomiske forbruket til studenter i Sogndal».

Vår undersøkelse er en cross-sectional undersøkelse fordi den måler dagens situasjon med dagens studenter. Det vil si at man ikke kan si noe om årsaks-virkningsforhold. Målingene vi gjør i denne perioden kan være ugyldige allerede til neste år.

---

³⁰ Jacobsen, 2015 s. 87

³¹ eStudie.no – (Deskriptivt design), Kjetil Sander

3.2 Kvantitativ forskningsmetode

På det samfunnsvitenskapelige området skilles det mellom to hovedkategorier av behandling og innhenting av data; Kvalitativ og kvantitativ forskningsmetode. Kvalitativ metode er intensiv med få enheter, der data samles inn som ord. Man kan bruke dybdeintervjuer, fokusgruppeintervju og observasjon for å samle inn data³².

I vår undersøkelse benytter vi oss av en kvantitativ metode. Denne metoden er ekstensiv og tar for seg mange enheter, men de er relativt lukkede (jf. Åpnet versus lukket intervju). Hensikten med en slik metode er å få inn informasjon som lett kan systematiseres, og som kan legges inn på datamaskin slik at man videre kan analysere mange enheter samlet. Logikken bak kvantitative data er at forskeren vil standardisere informasjonen³³.

Før man skal gjennomføre en datainnsamling ved hjelp av spørreskjema ved bruk av kvantitativ metode må man planlegge nøye. Her er det tre elementer som står sentralt.

1. Vi må konkretisere det vi ønsker å måle.
2. Vi må utforme spørsmålene så korrekt som mulig, dvs. at vi forsøker å unngå at selve spørsmålsutformingen skaper uønskede resultater.
3. Vi må bestemme om vi vil gjennomføre spørreskjemaundersøkelsen gjennom personlig intervju, ved telefonintervju eller gjennom å sende ut skjemaet i posten eller via internett/mobiltelefon³⁴.

I vårt arbeid med utforming av spørreundersøkelsen la vi stor vekt på de tre elementene ovenfor. Det er viktig for oss å få mest mulig konkrete svar slik at vi ikke må bruke unødvendig mye arbeidstid på å sjekke at respondenten skriver fra seg en korrekt oppfatning av spørsmålene.

3.3 Kvalitativ forskningsmetode

Kvalitativ forskningsmetode brukes når man skal samle inn data som ord³⁵. Denne metoden brukes altså når man vil undersøke og beskrive menneskers erfaringer og opplevelser.

Innsamling av data i denne metoden gjøres på forskjellige måter, de vanligste måtene er gjennom ulike former for intervju eller observasjon..

---

³² Jacobsen, 2015 s. 145

³³ Jacobsen, 2015 s. 251

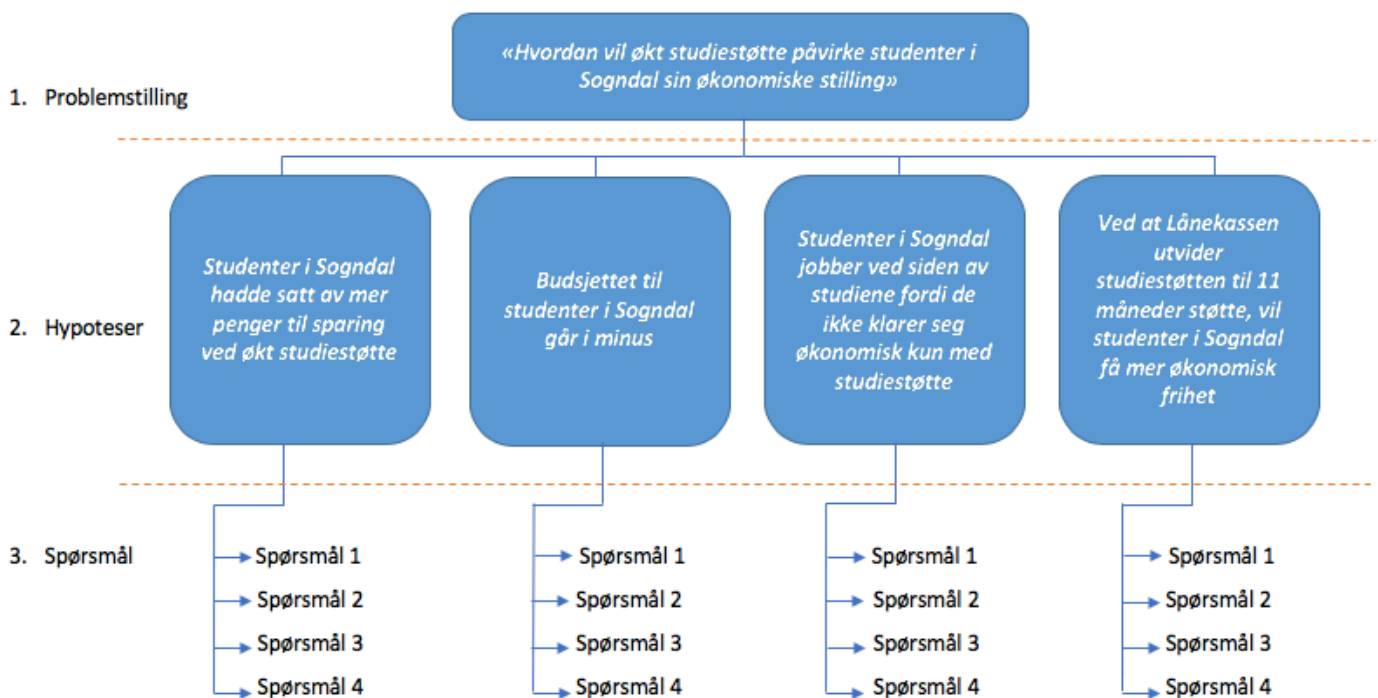
³⁴ Jacobsen, 2015 s. 252

³⁵ Jacobsen, 2015 s. 145

I vår oppgave hadde vi planlagt å bruke både kvantitativ og kvalitativ forskningsmetode, men på grunn av den uforutsette korona-situasjonen så ble planene våre for oppgaven endret. Vi hadde tenkt å gjennomføre individuelle intervjuer med 3-4 personer, men vi fant ut at dette måtte vi prioritere bort. Vi hadde planlagt spørsmålene og hvordan vi skulle gjennomføre intervjuene, men mye uforutsette hendelser oppstod grunnet korona og derfor valgte vi å se bort i fra dette i vår oppgave. Selv om vi så bort i fra dette så viste det seg at vi kanskje uansett måtte velge å prioritere det bort fordi vi hadde minimalt med plass i oppgaven til analysen av disse intervjuene. Siden vi ikke kunne gjennomføre de planlagte individuelle intervjuene, har vi gått glipp av noe dybdekunnskap i oppgaven vår.

3.4 Utforming av spørreskjema

Vi brukte hypotesene som vi utformet som grunnlag for utformingen av spørsmålene til

Figur for tre steg for utforming av spørsmål til spørreskjemaundersøkelse.

spørreundersøkelsen, ved å gjøre dette føler vi at vi svarer indirekte på problemstillingen vår.

Spørreskjema som vi har utarbeidet, ble sendt ut som en spørreundersøkelse som skulle besvares over internett. Vi la spørreundersøkelsen inn på Google Forms og spredde den til vår spesifiserte målgruppe gjennom nettsamfunnet Facebook.com. Denne web-baserte løsningen var positiv, i den forstand at den var billig siden vi slapp å skrive ut 150 skjemaer.

Respondentene valgte selv når og hvor de ville gjennomføre undersøkelsen, og vi nådde frem til en stor mengde studenter på kort tid.

Vi hadde ikke et eksakt mål for hvor mange besvarelser vi trengte, men mellom 100 og 150 besvarelser var gunstig. For å klare dette var det viktig at undersøkelsen var forståelig og oversiktlig. Før vi spredte undersøkelsen på internett fikk vi tips og kommentarer av veileder til eventuelle forbedringer før vi fikk den godkjent. Vi har som nevnt tidligere valgt å begrense undersøkelsen til kun studenter i Sogndal, da vi har begrenset kapasitet og fordi vi personlig synes dette var interessant.

3.4.1 Layout

I utformingen av spørreundersøkelsen var det viktig for oss å gjøre spørsmålene så enkle og forståelige som mulig, dette for å ha en oversiktlig undersøkelse for både oss selv og respondentene. For å holde motivasjonen til respondentene oppe prøvde vi å gradvis bygge opp undersøkelsen. Vi startet med et par demografiske spørsmål og videre spørsmål som bygger på hverandre etter hvert som de kommer lengre i undersøkelsen.

3.4.2 Kommentarer til spørreskjema

1-2. Demografispørsmål

Demografispørsmålene bruker vi for å skaffe oss en enkel oversikt over utvalget når det gjelder kjønn og hvilket år de begynte å studere i Sogndal.

3-5. Boforhold og prisøkning

Her spør vi om hva slags boforhold studentene har og om de har opplevd prisøkning og eventuelt hvor mye økningen har vært.

6-7. Studielån

Her spør vi om hva slags lån studentene har hos Lånekassen (eventuelt ikke har), og om de synes de klarer seg økonomisk med det nåværende stipendiet.

8-12. Deltidsjobb og inntekt

Her spør vi om studentene har deltidsjobb og hva studentene gjennomsnittlig tjener i løpet av en måned. Videre spør vi om hva motivasjonen til studentene er for å ha deltidsjobb og om studentene får økonomisk støtte på andre måter enn ved deltidsjobb.

13-20. Forbruk

Her spør vi studentene om gjennomsnittlig månedlig forbruk for husleie, dagligvarer, fritid, shopping, uteliv, sparing og andre eventuelle utgifter. Dette skal gi oss en oversikt over studentenes budsjett. Vi skal ta et gjennomsnitt av alle budsjettene til respondentene og lage et budsjett ut i fra disse tallene. I det siste spørsmålet i kategorien blir studentene spurt om hva de anser som laveste månedlige inntekt som man kunne klart seg med.

21. Prioritering

Her ber vi studenten rangere de 6 kategoriene fra spørsmål 13-19. Hvis studentene hadde penger til overs etter alle betalte utgifter en måned, hvordan ville de prioritert de siste pengene? Dette skal vi også fremstille i analysekapittelet.

22-23. Utvidet studiestøtte

Her spør vi studentene om de tror at 11 måneders utvidet studiestøtte er nødvendig og om hvordan de tror den utvidete støtten vil påvirke budsjettet deres. Her har vi bedt om et utdypet svar og vi vil her finne tendenser som presenteres i analysekapittelet.

3.5 Validitet og relabilitet

Når man samler inn empiri til en undersøkelse, bør den tilfredsstillende to krav:

1. Empirien må være gyldig og relevant (valid).
2. Empirien må være pålitelig og troverdig (reliabel)³⁶.

Validitet er gyldigheten til en undersøkelse, det går ut på hvor godt man måler det man har som hensikt å måle, at den empirien vi samler inn faktisk gir svar på det eller de spørsmålene vi har stilt³⁷. Validiteten uttrykker hvorvidt metoden egner seg som måleinstrument og om

---

³⁶ Jacobsen, 2015 s. 16

³⁷ Jacobsen, 2015 s.17

den måler eller forutsier det man er i interessert i å undersøke (ut i fra problemstillingen). Hvis dataene måler noe annet enn det vi ønsker å måle, så er de ikke brukbare til å avgi svar på problemstillingen i oppgaven. Som nevnt tidligere så fikk vi godkjent spørsmålene i undersøkelsen før vi sendte den ut, dette styrker validiteten.

I vitenskapelig metode bruker man to ulike typer for validitet, intern gyldighet og ekstern gyldighet. Intern gyldighet sier noe om hvorvidt vi har dekning i våre data for de konklusjonene vi trekker³⁸. Ekstern gyldighet går ut på om resultater fra et avgrenset område er gyldige også i andre sammenhenger, altså den sier noe om i hvilken grad et funn kan generaliseres til å gjelde i andre sammenhenger³⁹.

3.6 Feilkilder

Muligheten for feilkilder er alltid til stede, og dette er noe vi må ta høyde for i vår oppgave selv om vi har tatt forhåndsregler for å unngå dette. I dette avsnittet skal vi gjennomgå diverse feilkilder som kan forekomme i oppgaven, og hvordan vi har gått frem for å unngå disse.

1. Responsfeil og feil og mangler som gjør spørreskjemaet uklart.
2. Populasjonen vi ønsker å uttale oss om blir ikke dekket av utvalget.
3. Feil ved registrering og håndtering av data.
4. Begrensning av oppgaven generelt.

- 1) Vi prøvde å lage den nettbaserte spørreundersøkelsen med så få spørsmål vi kunne for å gjøre opplevelsen av undersøkelsen kortere. Vi er klar over at respondentene kan ha misforstått noen spørsmål, men dette blir forklart i kapittel 3.6.1 under ulemper ved bruk av web-basert spørreskjema. Før vi lanserte spørreundersøkelsen prøvde vi å rette opp i uklarheter og feil, og det endelige resultatet ble godkjent av veileder.
- 2) Vi har prøvd etter best mulig evne å begrense respondentene til å bare være fra Sogndal, men ettersom vi bruker en offentlig plattform så kan det forekomme avvik.
- 3) Vi benyttet oss av Google Forms som gir oss en enkel og grei oversikt over dataen i grafer og diagrammer. Vi satte all data inn i Excel og gikk nøye gjennom hver respondents svar for å forsikre oss om at svarene var riktig registrert.

---

³⁸ Jacobsen, 2015 s.17

³⁹ Jacobsen, 2015 s. 17

- 4) Da vi gikk i gang med oppgaven, bestemte vi oss for at vi ikke skulle lage noen skiller mellom studenter ut i fra deres sosiale status eller økonomiske evne. Lånekassen står for at alle skal ha like muligheter til utdanning, uavhengig av økonomisk bakgrunn.

3.7 Datainnsamlingsmetode

Vår oppgave har et deskriptivt design, altså at formålet vårt er å beskrive en situasjon på en bestemt måte. Vi har brukt både primærdata og sekundærdata for å samle inn informasjon. Primærdata er opplysninger som samles direkte fra mennesker eller grupper av mennesker, forskeren samler inn opplysningene for første gang ved å gå direkte til den primære kilden for informasjon⁴⁰. Sekundærdata er opplysninger som er samlet inn av andre enn forskeren selv. Informasjonen som noen andre har samlet inn kan være for eksempel tidsskrifter, bøker, publikasjoner og internett.

3.7.1 Primærdata

Primærdata skaffes ved å benytte ulike metoder som intervju, observasjon eller spørreskjema⁴¹. I vår oppgave fant vi ut at spørreskjema var den metoden som passet problemstillingen og hypotesene våre. Det er et bestemt oppsett av spørsmål og svaralternativer som alle respondentene må svare på. Unntaket er for eksempel ved «ja»/«nei»-spørsmål. Om respondenten svarer «nei», skal den ikke svare på eventuelt neste spørsmål som krever et «ja» svar. Når man bruker spørreskjema så kreves det at man har tenkt nøye igjennom spørsmålene på forhånd, dette fordi man vil få best mulig svar på det man er ute etter. Vi brukte mye tid på utforming av spørsmålene siden vi brukte en web-basert spørreskjemaundersøkelse.

Fordeler ved web-basert spørreskjema:

- Lave kostnader og arbeidssparende
- Respondenten kan selv velge tid og sted for utførelse (asynkronisitet)
- Liten intervju-effekt: Respondenten ser ikke intervjueren (forskeren) og dette gjør at respondenten ikke påvirkes av intervjueren
- Flere tilgjengelige portaler på internett: Facebook/Canvas/Mail

---

⁴⁰ Jacobsen, 2015 s. 139

⁴¹ Jacobsen, 2015 s. 140

- Anonymitet: Når respondenten ikke ser intervjueren så vil respondenten være mer villig til å dele informasjon

Ulemper ved web-basert spørreskjema:

- Svarprosent og representativitet: Når man bruker web-baserte metoder for datainnsamling, vil man miste deler av utvalget
- Manglende interaksjon: Når kontakten mellom intervjuer og respondent er minimert, blir det vanskelig å oppklare uklarheter, utdype spørsmål og forklare hvis noe er vanskelig å forstå⁴².

3.7.2 Sekundærdata

Å basere oppgaven alene på primærdata vil ikke være tilstrekkelig, derfor er det nødvendig med sekundærdata. Vi har hentet sekundærdata fra Statistisk sentralbyrå (SSB), som er en offentlig kilde blant eksterne kilder. Fra SSB har vi sett på forbrukerundersøkelser som omhandler endringer i blant annet pris på varer og tjenester. Ut i fra disse tallene har vi laget et budsjett som vi senere skal sammenlikne med et budsjett som vi utformer fra svarene vi får i spørreskjemaet vårt.

3.8 Utvalg

«En av de viktigste grunnene til å velge en kvantitativ tilnærming er at vi ønsker å få et representativt bilde av en populasjon»⁴³. Vi hadde begrenset tid og ressurser i vår oppgave, og derfor satte vi oss et mål om å få inn over 100 svar på spørreskjemaet. Vi begrenset utvalget vårt til å bare gjelde folk som var studenter fra senest 2017. Dette er en liten del av den totale populasjonen, men det gir et solid grunnlag for analyse.

Det finnes to typer utvalgsstrategier ved kvantitativ metode, sannsynlighetsutvalg og ikke-sannsynlighetsutvalg. Ved sannsynlighetsutvalg har alle i populasjonen like stor sannsynlighet for å bli valgt og utvalget blir tilnærmet representativt for populasjonen⁴⁴. Ved ikke-sannsynlighetsutvalg kan man ende opp med systematisk skjevt utvalg, og det vil si at det er fare for at relevante grupper ikke kommer med i det hele tatt⁴⁵.

---

⁴² Jacobsen, 2015 s. 281

⁴³ Jacobsen, 2015 s. 289

⁴⁴ Jacobsen, 2015 s. 294

⁴⁵ Jacobsen, 2015 s. 302

Utvalget vi vil nå frem til er et sannsynlighetsutvalg, altså det som sikrer det mest representative utvalget⁴⁶. De vanligste formene for tilfeldig utvalg er rent tilfeldig utvalg, systematisk tilfeldig utvalg, og stratifisert utvalg⁴⁷.

Del 4 – Empiri

Når vår spørreundersøkelse sluttet å få inn flere svar bestemte vi oss for å stenge undersøkelsen og analysere tallene vi har fått inn. Med 116 svar så vi det nødvendig å rydde opp i tallene så de er leselige i Excel. Det gjorde vi ved å lage variabler til hvert svar som trenger det for å lettere kunne regne ut prosentverdier og korrelasjoner mellom svarene. Underveis rettet vi opp feil i svarene og fjernet svar fra respondenter som ikke passet inn i vårt utvalg. Under følger en framleggelse av data vi har funnet ved hjelp av spørreundersøkelsen og våre respondenter.

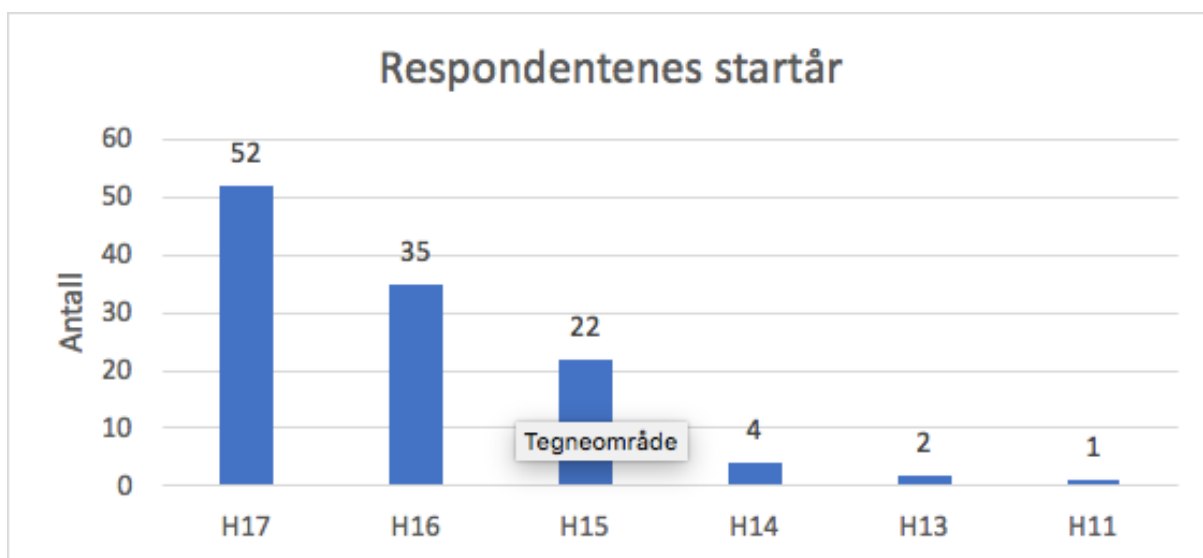
4.1 Enkel analyse av spørreundersøkelse

Spørsmål 1

Av 116 respondenter ble kjønnsfordelingen 70 % kvinner og 30 % menn.

Spørsmål 2

Vi har fått svar fra respondenter som begynte skoleåret i Sogndal fra 2011 til 2017.

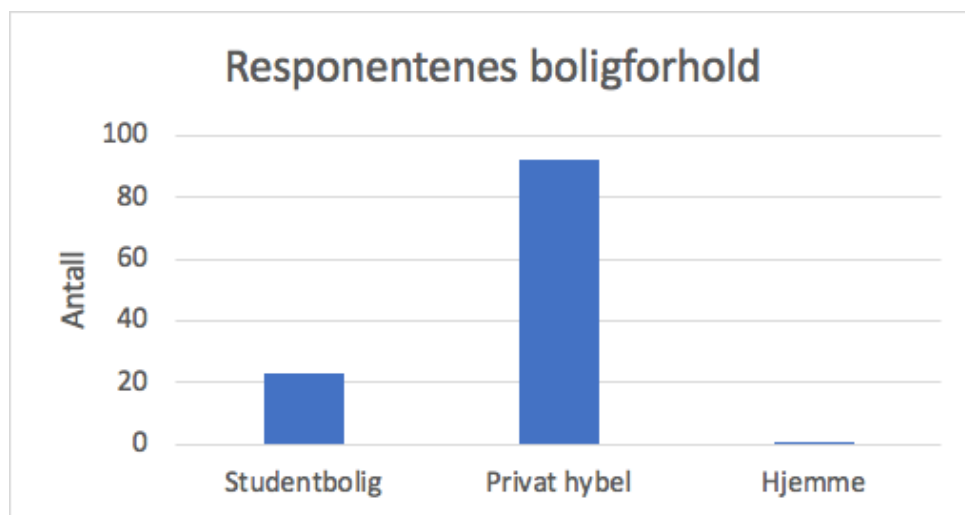
*Denne tabellen viser hvilket år respondentene begynte på skolegangen sin i Sogndal.

⁴⁶ Jacobsen, 2015. s 294

⁴⁷ Jacobsen, 2015 s. 294-298

Spørsmål 3

Dette spørsmålet har vi fordi vi ville se hvor mange av studentene som bor i studentbolig vs. privat hybel som vanligvis er dyrere. Og for å se om det er mange av studentene som bor hjemme og ikke har en boligutgift. Vi kan se her at majoriteten av våre respondenter i Sogndal bor i privat hybel.

*Denne tabellen viser respondentenes boligforhold i Sogndal.

Spørsmål 4 og 5

Våre respondenter har svart på om de har opplevd en prisøkning i leien der de bor. Spesielt ser vi på hvor mye prisen har økt siden de først flyttet inn der de bor. Vi har ikke tatt forbehold om de har byttet bosted i løpet av studietiden. Vi ser at 46 % av våre respondenter har hatt en prisøkning på leien i løpet av årene de har bodd der. Den gjennomsnittlige prisøkningen er på kr 140.

*Dette diagrammet viser forholdet mellom studenter som har opplevd prisøkning der de leier og de som ikke har opplevd noen prisøkning.

Spørsmål 6

Vi har spurt våre respondenter om hva slags lån de har hos Lånekassen, for å videre innsnevre skjevhet i vår beregning av studentenes økonomi. Vi fant at av 116 respondenter har 5 av de bare studiestipend i tiden de studerer/har studert. Siden antallet som har bare stipend er 2 % velger vi å gå videre med de 111 som har lån og stipend.

Spørsmål 7

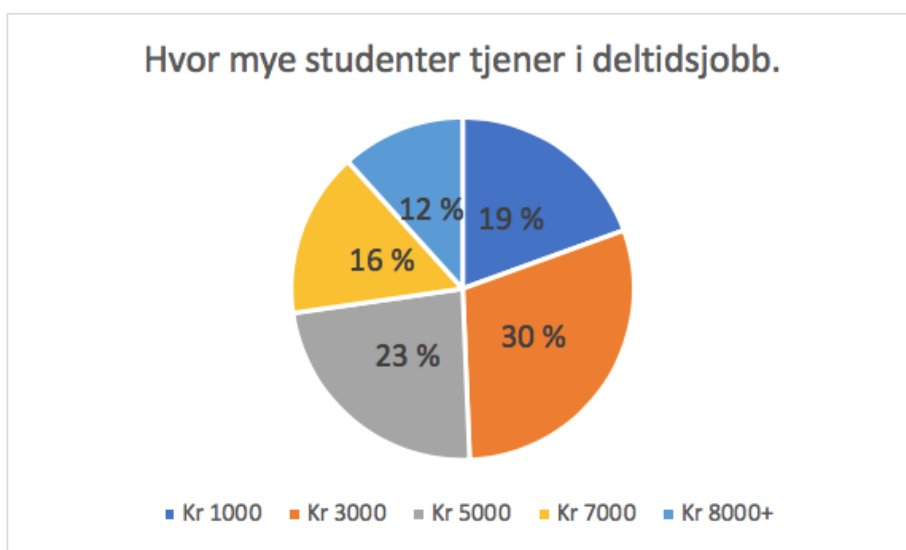
Vi har funnet at ca. 64 % av respondentene våre hadde ikke klart seg økonomisk med kun det nåværende studielånet. Studielånet studenter får nå er på kr 8 150 i måneden pluss storstipend og kr 11 020 i juni. Det betyr at studenter bruker mer enn kr 11 020 i måneden i gjennomsnitt.

Spørsmål 8 og 9

65 % av respondentene våre har oppgitt at de har deltidsjobb ved siden av studiene. Siden det ikke har blitt gjort en undersøkelse på studenters levekår siden 2010 vil det være rimelig å anta at tallet fra Statistisk sentralbyrå er forandret fra 2010. I rapporten fra 2010 er tallet for studenter med deltidsarbeid 70 %.

Vi har også spurt om hvor mye de ca. tjener i måneden for å se om studenter tjener det de trenger ekstra eller om de tjener mer.

Den høyeste prosentandelen som jobber deltid (30 %) tjener ca. kr 3 000 i måneden. Deretter kommer de som tjener kr 5 000 i måneden med 23 %. De som tjener kr 1 000 i måneden ligger ikke langt unna på 19 %. Til slutt ligger de to høyeste alternativene på respektivt 12 % og 16 %.

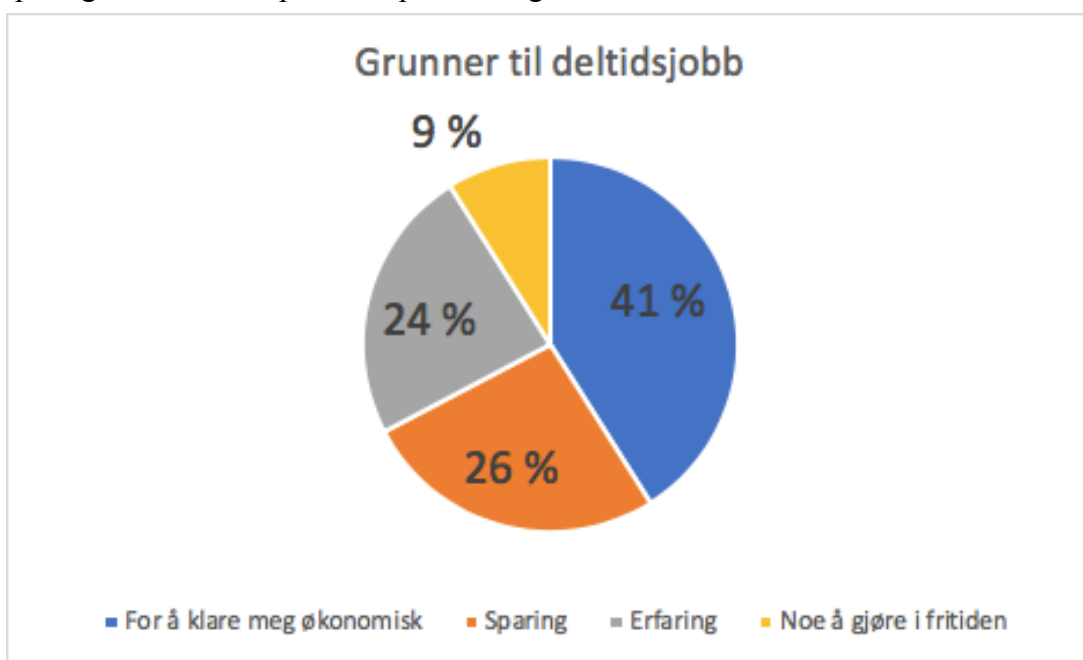

*Dette diagrammet viser hvor mye respondentene våre som har deltidsjobb tjener i løpet av en måned.

Det er ca. kr 3 000 en student ville brukt ekstra for å dekke utgifter på kr 11 000 som er anslått antall kroner en student bruker i løpet av en vanlig måned utenfor storstipendmånedene august og januar.

Spørsmål 10

Her har respondenten huket av på et flervalgsalternativ for hvorfor de har deltidsjobb. 41 % av respondentene har svart at de jobber for å klare seg økonomisk, med lavest prosentil på 9 % har respondent svart på at de jobber for å ha noe å gjøre i fritiden. I midten ser vi at erfaring og sparing er nesten likt prosentil på 24 % og 26 %.

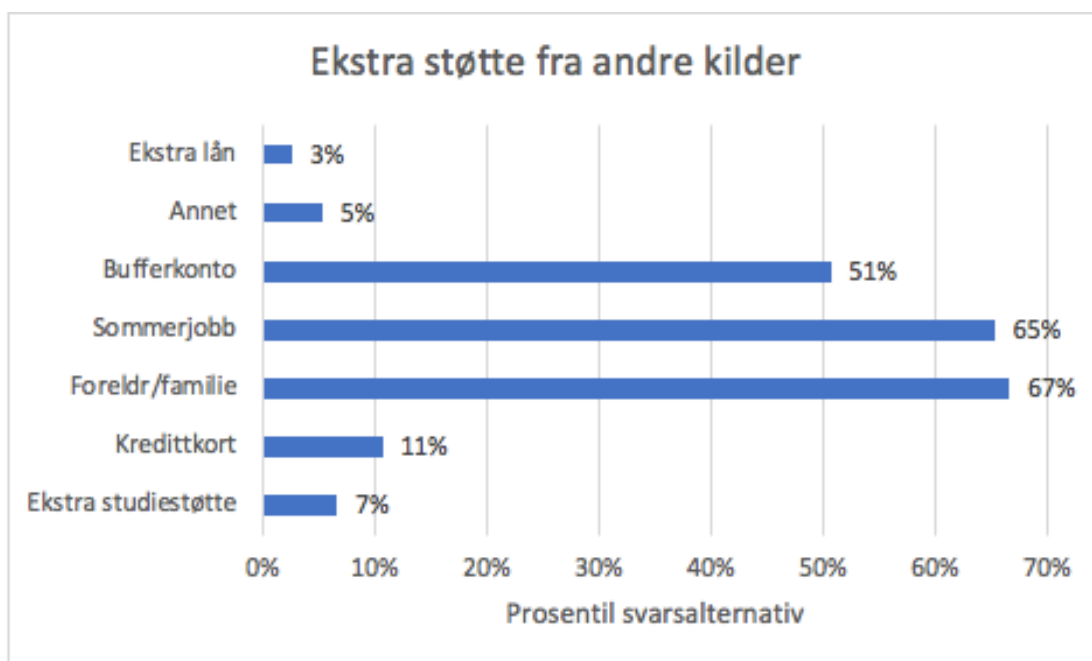

*Dette diagrammet viser grunnene til hvorfor studenter har deltidsjobb.

Spørsmål 11 og 12

65 % av respondentene har svart at de mottar økonomisk støtte på andre måter enn deltidsjobb. Av de som har svart at de har/mottar penger fra et annet sted enn studielån og deltidsjobb, er alternativene sommerjobb og ekstra penger fra foreldre/familie størst med 65 % og 67 %. Bufferkonto er det også mange som har svart med 51 %. Nederst veldig nære hverandre er det ekstra lån, ekstra studiestøtte, kredittkort og annet.

Dette forteller oss at det er ca. halvparten av studentene som har sommerjobb og som mottar støtte fra familie siden. Utvalget for dette svaralternativet er 75 og det er flere valg så respondenten har kunne svart på mer enn ett alternativ.

*Denne tabellen viser hvor studentene får ekstra støtte fra.

Spørsmål 13 til 19

Her er budsjettandelen våre respondenter har angitt i spørreskjemaet med utgifter. Her kan vi se gjennomsnittlig forbruk for studentene på en måned. Total gjennomsnittlig utgift til studenter er på kr 11 191, og det stemmer med data fra spørsmål 3 og 7.

Gjennomsnittlig studentbudsjett						
Husleie	Dagligvarer	Fritid	Shopping	Uteliv	Sparing	Div.kostnader
4 671	2 438	1 106	526	649	991	811

Totalt: 11 191

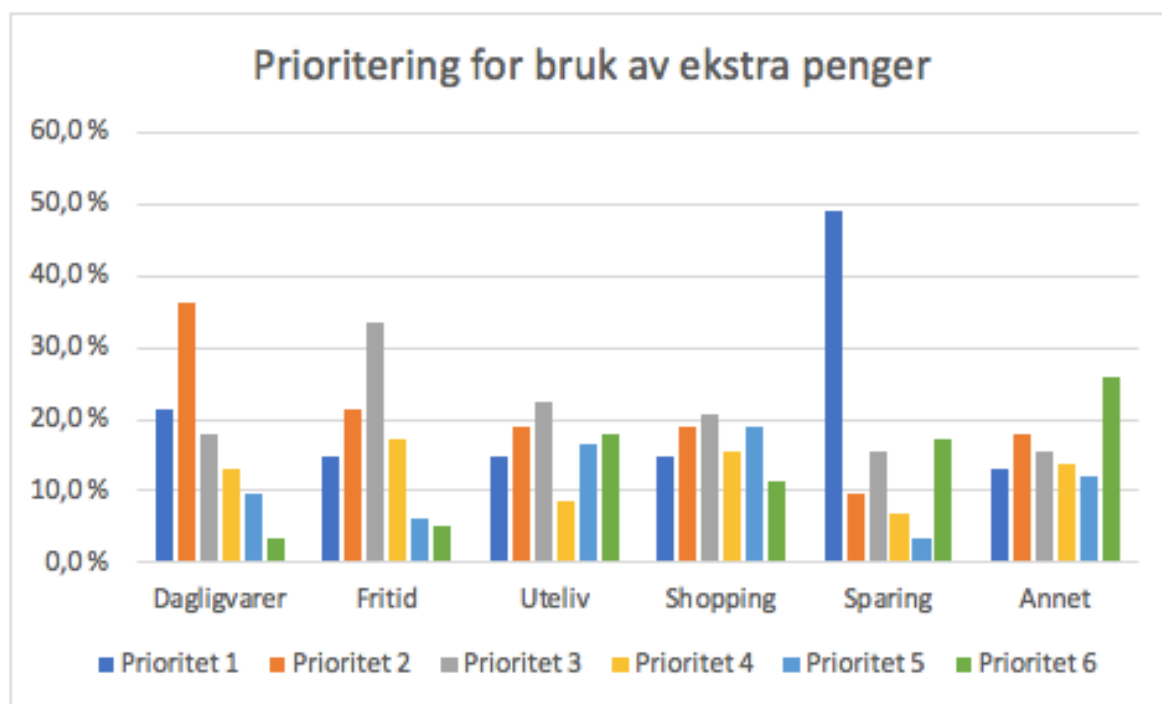
*Utarbeidet med data fra spørreskjemaundersøkelse

Spørsmål 20

Gjennomsnittlig er den laveste månedlige inntekten våre respondenter hadde klart seg med i måneden ca. kr 8 500. Dette avviker fra budsjettutligningen da den er nesten kr 3 000 lavere enn gjennomsnittlig månedlig utgift. Dette kan være fordi det er et avvik med hvordan våre respondenter har svart på oppgaven, muligens har noen av respondentene bare fylt inn at de får en ekstra inntekt utenfor studielån utebalingen de får hver måned.

Spørsmål 21

Høyeste prioritering til våre respondenter hvis de hadde hatt ekstra penger etter at alle utgifter er betalt er utvilsomt sparing som hadde vært første prioritering med 49 %. Høyeste svarprosent 2. prioritering er dagligvarer med 36 %. Høyeste svarprosent 3.- og 4. prioritering er fritid med 33 % og 17 %. Høyeste 5. prioritering er shopping med 19 % svarprosent. Og siste prioritering er Annet med 26 % svarprosent.

*Denne tabellen viser prioriteringsforholdet til studenter om de hadde hatt penger igjen etter at alle utgifter er betalt i slutten av måneden.

Spørsmål 22

89 % av våre respondenter mener at 11 måneder utvidet studiestøtte er nødvendig.

Spørsmål 23

Flertallet av respondentene våre har svart at en ytterligere økning i studiestøtten hadde gått til å betale husleie om sommeren da de ikke får lån i juli. For å betale den må studenter disponere enda mindre penger i løpet av skoleåret for å få råd til å betale den siste husleien. Mange bruker også feriepengene eller skattepengene for å betale husleien, noe de pengene absolutt ikke er ment til.

Nest flest har svart at det vil påvirke sparing. Og tredje flest har svart at det vil gi dem et mer variert kosthold siden sunnere matvarer er som oftest dyrere. Det er også nevnt noen andre ting som bilutgifter, mer hjemreiser, mer penger til fritid og bedret levestandard.

4.2 Analyse av hypoteser

4.2.1 Hypotese 1:

«*Studenter i Sogndal hadde satt av mer penger til sparing ved økt studiestøtte*».

Her må vi se på samsvar på svarene i både spørsmål 18, 21 og 23. Vi skal først se på tallene fra spørsmål 18 og 21. Siden det gjennomsnittlige sparebeløpet er kr 990 pr. måned sparer studentene i Sogndal allerede relativt mye, men spørsmålet er om de er villige til å spare enda mer ved økt studiestøtte. Hvis studentene har penger igjen etter at alle utgifter er betalt så er det ca. 50 % av de som prioriterer sparing først ifølge spørsmål 21. Vi har enda et spørsmål som kan bekrefte eller svekke hypotesen, det er spørsmål 23. Vi kan se at det er betydelig mindre svarprosent som har sagt sparing på dette spørsmålet, dette kan være fordi det gjelder utvidelsen av studielånet til juni. Dette verken svekker eller bekrefter hypotesen. Siden spørsmålet ikke kommer direkte inn på sparing, kan vi ikke trekke ut noen pålitelig data fra dette spørsmålet.

4.2.2 Hypotese 2:

«*Studenter i Sogndal går i minus*».

Her må vi svare på om studenter bruker mer enn de får. For å gjøre dette må vi se på den gjennomsnittlige budsjettutligningen, samtidig som vi ser på hvor mange som jobber og hvor mye de tjener ved siden av studiene.

- 65% har deltidsjobb ved siden av studiene.
- Gjennomsnittlig nettolønn for studenter med deltidsjobb er kr 2 850.
- Totale utgifter for studentene er gjennomsnittlig kr 11 170.

Spørsmål 1. Hvis studenter har deltidsjobb, går de ikke i minus.

Beløpet studenter får hver måned i 11 måneder i løpet av året er gjennomsnittlig kr 11 020. Men siden studenter må bruke mye av pengene de først får i august og januar på skolebøker, diverse depositum eller møbler til hybel må vi regne med at det månedlige beløpet en student vanligvis får er kr 8 150. Vi kan se at hvis en student ikke har deltidsjobb går de i minus med kr 3 000. Hvis de har en deltidsjobb, går de i minus med kr 170.

Spørsmål 2. Går hver enkelt student i minus?

Ifølge det respondentene våre har svart kan vi utlede hvor mye hver av respondentene har å bruke og hvor mye utgifter de har. Når vi ser på det hver for seg får vi et annet resultat enn

med gjennomsnittlig metode. 44 % av respondentene er over budsjett, som betyr at de går i minus. 56 % av respondentene går i pluss. Det medfører at gjennomsnittet for hvor mye over eller under budsjett studentene disponerer, ligger på kr 520 under budsjett.

4.2.3 Hypotese 3:

«Studenter i Sogndal jobber ved siden av studiene fordi de ikke klarer seg økonomisk med kun studiestøtte».

- 65 % har deltidsjobb.
- 80 % klarer seg ikke økonomisk med bare studiestøtte.
- Minste beløp en student klarer seg med i løpet av en måned er kr 8 500.

Siden det minste beløpet en student i Sogndal klarer seg med er kr 8 500, mangler de ca. kr 300 for å klare seg uten å jobbe deltid ved siden av studiene. Det er også mulighet for en god del skjevhet i dataene våre for misforståelser av spørsmålet. Noen har svart kr 2 000 for det minste beløpet de klarer seg med i løpet av en måned. Noe som er høyst usannsynlig da leien i Sogndal ligger i gjennomsnitt på kr 4 500 alene. Men siden det er veldig få som har svart usannsynlig på dette spørsmålet velger vi å gå videre med data vi har samlet inn.

Bruker studenter generelt for mye penger?

Hvis grunnen til at studenter går i minus er at de bruker for mye penger, kan ikke Lånekassen gjøre noe med dette problemet, derfor skal vi se på hvert enkelt gjennomsnitt og sammenlikne tallene med et generert referansebudsjett fra SIFO.

Referansebudsjettet ligger på kr 9 510. Studentbudsjettet derimot har en stor post som ikke er nevnt i referansebudsjettet, nemlig leie. Det er mest sannsynlig fordi referansebudsjettet legger til grunn for at personen budsjettet gjelder har egen bolig og ingen lån. Dermed blir det ikke rett å sammenlikne hele budsjettet med vårt eget budsjett. Vi velger dermed ut relevante poster som kan si oss noe om hvor mye en student bruker, i forhold til referansen. Vårt budsjett sier at studenter bruker kr 2 438 i måneden på dagligvarer. Referansebudsjettet sier at en skal bruke kr 3 200 i måneden. Her ligger studentene godt under referansebudsjettet med kr 762. «Klær og sko» og «Personlig pleie» fra referansebudsjettet på kr 1 350 mot «Shopping» og «Sparing» fra studentbudsjettet på kr 1 517. Her bruker studenter mer penger enn i referansebudsjettet, men siden sparing teknisk sett ikke er «brukte penger» kan studenter bruke dette som en buffer om de trenger mer penger i løpet av måneden. Vi ser deretter på resten av budsjettene opp imot hverandre der referansebudsjettet har igjen «Mediebruk og

fritid», «Lek og mediebruk», «Reise», «Husholdningsartikler» og «Møbler» på kr 4 960, mot «Fritid», «Uteliv» og «diverse kostnader» på kr 2 566. Studenter ligger med andre ord langt under referansebudsjettet uten leie.

4.2.4 Hypotese 4:

«Lånekassens utvidelse av studiestøtten til 11 måneder vil gi Studenter mer økonomisk frihet».

- 86 % har svart at de ser på utvidet studiestøtte som nødvendig.
- Studenter må betale leie i både juni og juli.
- 42 % av studentene har sommerjobb.

Når vi ser på økonomisk frihet så tenker vi å ha romslig nok økonomi til å gjøre endringer i budsjettet uten at det er ruinerende. Studenter trenger ofte penger til uforutsette utgifter, for eksempel hvis pc-en går i stykker så må man kjøpe ny. Eller om man plutselig trenger medisinsk behandling. Det å ikke ha nok penger til akutte foretak er ikke gunstig for verken studenter eller heltids arbeidere.

Våre respondenter har i all hovedsak svart at utvidet studiestøtte vil hjelpe de å betale husleie i juli. Det er flere som har svart at de er nødt til å bruke feriepengene eller det de har fått til gode på skatten på leie i sommerferien, noen må også bruke lønnen de får av sommerjobben for å betale leie. Nå som den utvidete støtten er helt innsatt har studenter mulighet til å bruke studiestøtte på leien de er nødt til å betale i juli. Dette medfører at studentene har mer penger «til gode» som de kan bruke på for eksempel sparing eller andre goder.

Del 5 – Diskusjon, drøfting og konklusjon

I denne siste delen av oppgaven skal vi komme med drøfting og konklusjon. Vi bruker teorien som vi brukte i utgangspunkt til utforming av hypotesene, og resultatene vi kom frem til i del 4, til å drøfte og konkludere. Altså vi skal sette teori opp mot empirien. Konklusjonen vil gi oss svar på våre hypoteser.

5.1 Diskusjon

Hypotese 1: «*Studenter i Sogndal hadde satt av mer penger til sparing ved økt studiestøtte*».

Denne hypotesen kan vi bruke konsumentteorien som et utgangspunkt for å besvare på.

Konsumentteorien sier oss at hvis en får en økt inntekt, økt kjøpekraft, vil forbruket øke med den. Ved økt inntekt vil mulighetsområdet bli større da grafen flytter seg ut mot høyre, dette med forbehold om ingen prisendring.

Hvordan en student velger å bruke sin økte kjøpekraft vil kunne bli påvirket av hva studenten har som preferanse. Vi tok i denne hypotesen at en student sin preferanse ville bli å spare mer ved økt studiestøtte. I spørreundersøkelsen ble studentene spurt om hvordan budsjettet deres er og vi fikk da et gjennomsnittlig svar på at studenten i spørreundersøkelsen sparer i snitt kr. 990. Videre i undersøkelsen sier studentene ved spørsmål 21 at etter alle utgifter er betalt er det ca. 50 % av dem som prioriterer sparing av den resterende inntekten.

På spørsmål 23 hvor en skulle skrive i fritekst hva en ville ha brukt den utvidete inntekten fra Lånekassen til, var det betydelig lavere svarprosent på sparing. Svarene som gikk igjen der gikk på å øke levestanderen, hjelp med betaling av husleie om sommeren og utgifter til hjemreise.

Som vi da kan se vil den økte inntektens bruk bli vurdert ut ifra hva en student prefererer. Vi kan med dette se at de studentene i Sogndal som har svart på vår spørreundersøkelse ikke ville har prioritert sparing ved økt studiestøtte, men ville ha brukt sin økte kjøpekraft på å øke levestanderen sin

Vi forkaster dermed vår hypotese om at studentene i Sogndal hadde satt av mer penger til sparing ved økt studiestøtte.

Hypotese 2: «*Budsjettet til studenter i Sogndal går i minus*».

For å kunne ta stilling til denne hypotesen kan vi ta utgangspunkt i å se på konsumentteorien. I vår spørreundersøkelse har vi bedt studentene om å oppgi deres månedlige budsjett, og ut i fra de tallene har vi fått vite hvordan studentene bruker sin kjøpekraft.

Ut i fra spørreundersøkelsen så er det 65 % som har deltidsjobb ved siden av studiene, og de har gjennomsnittlig nettolønn på kr 2 850. Etter våre utregninger av studentenes budsjett ser vi at de totale utgiftene gjennomsnittlig er kr 11 190. Siden vår gjennomsnittlige utbetaling pr. måned er kr 11 020 og den gjennomsnittlige månedlige utgiften er kr 11 190, så kan vi si at studentene går i minus.

Når man har økt inntekt så får man en økt kjøpekraft, altså et større mulighetsområde for konsum. Hvordan studenter velger å disponere sine økte inntekter, vil bli påvirket av preferanser. En student som vanligvis ville kjøpt et gode fra et lavkvalitetsmerke, ville naturligvis erstattet lavkvalitetvarianter med høyere kvalitet. Det blir vanskelig å kunne konkludere på denne hypotesen fordi vi ikke kan si om studenten har endret forbruksvanene sine på grunn av den økte inntekten eller om de har beholdt de samme forbruksvanene som de hadde før økte inntekter.

Siden 2016 kan vi se at det har vært en prosentvis positiv prisstigning i konsumprisindeksen (KPI). Denne økningen var på 6,9 %. KPI viser prisutvikling på et utvalg av varer og tjenester som en gjennomsnitts husholdning her i landet bruker.

I forhold til vår undersøkelse og vår empiri kan vi si at studentene går i minus, ettersom 65 % av studentene er avhengig av en deltidsjobb ved siden av studiene. Vi kan altså beholde hypotesen om at studenter i Sogndal går i minus.

Hypotese 3: «*Studenter i Sogndal jobber ved siden av studiene fordi de ikke klarer seg økonomisk kun med studiestøtte*».

Denne hypotesen tar utgangspunkt i nyttekostnadsanalyse. Hvis man reduserer studiefinansieringen vil det påvirke studentenes valg om å måtte skaffe seg deltidsjobb ved

siden av studiene. I vår spørreundersøkelse er det et stort flertall (65 %) som har deltidsjobb, mens 80 % sier at de ikke klarer seg økonomisk med bare studiestøtten. Hovedformålet med nyttekostnadsanalysen er å klarlegge og synliggjøre konsekvensen av alternative tiltak før beslutninger fattes. Det er en metode der både kostnader og nytte av et tiltak måles i penger. I en nyttekostnadsanalyse verdsettes alle konsekvensene av et tiltak så langt det lar seg gjøre. Dersom man legger sammen den beregnede verdien av alle konsekvensene ved et tiltak og summen blir positiv, sier man at tiltaket er samfunnsmessig lønnsomt.

Lånekassen sparer penger ved at de ikke trenger å gi ut mer studiestøtte. Staten sparer kr x hvert år ved utilstrekkelig studiefinansiering. På en annen side ser man at samfunnet taper når studenter må bruke mye tid på deltidsjobb. Når studenten har deltidsjobb, så tilegner den seg mindre kunnskap i løpet av studietiden, enn om studenten kun hadde fokusert på studiet. For staten er det «lønnsomt» at studenten arbeider i studietiden fordi de sparer penger ved at de slipper å bruke mer penger på studiefinansiering. Men det de da risikerer er å få mindre kunnskapsrike ferdig utdannede i arbeid, som igjen kan påvirke produktiviteten på arbeidsplassen.

Ved at en student er avhengig av å måtte jobbe ved siden av studiene for å klare seg økonomisk, er det enn viss sannsynlighet for at studenten ikke klarer studiet, grunnet mangel på både motivasjon og konsentrasjon. Når studenten ikke klarer seg økonomisk med kun studiestøtten, er det større sannsynlighet for å nedprioritere det å studere (lese) og heller velge å jobbe og tjene penger for å få dekket utgifter.

Med den nylig oppståtte pandemien korona, blir studenter økonomisk påvirket fordi de mister sin biinntekt på grunn av permittering. Studenter får ikke dagpenger, men har fått mulighet til å søke om ekstra lån gjennom Lånekassen og en 18 dagers lønnskompensasjon gjennom NAV. I flere nyhetskilder kom det frem at studenter er avhengig av biinntekten for å klare seg økonomisk. Regjeringen fikk mye motgang for deres alternative krisepakker til studentene, noe som understreker at en andel studenter faktisk ikke klarer seg økonomisk med kun studiestøtten.

Ettersom 80 % av studentene i spørreundersøkelsen sier de ikke klarer seg med kun studiestøtte, så kan vi beholde hypotesen.

Hypotese 4: «Ved at Lånekassen utvider studiestøtten til 11 måneder støtte, vil studenter i Sogndal få mer økonomisk frihet».

Vi bruker konsumentteorien til å besvare denne hypotesen. I spørreundersøkelsens siste spørsmål ba vi studentene om å fortelle hvordan 11 måneders utvidet studiestøtte ville påvirke deres økonomi.

Konsumentteorien sier at ved økt inntekt økes også mulighetsområdet, som blir påvirket av en students preferanser. Hvordan en student velger å bruke sin utvidete studiestøtte bestemmes av studentens preferanser. Vi ser av svarene på spørreundersøkelsen vår at studenter i Sogndal ville brukt pengene til å betale husleie om sommeren, mens andre ville brukt pengene på å øke sin levestandard ved for eksempel å bruke mer penger på høyere kvalitetsmat og sunnere matvarer. Studentene så på utvidelsen som positiv fordi den vil hjelpe dem gjennom sommeren, ved at de blant annet ikke behøver å jobbe for mye i ferien fordi de nå har råd til å betale husleien med den utvidete støtten.

Vi kan se at studentene får større økonomisk frihet og vi kan beholde hypotesen.

5.2 Konklusjon

Kan vi si at økt studiestøtte har påvirket studentene i Sogndal sin økonomiske stilling?

Etter det vi kan se så har studentene fått større økonomisk frihet og de har fått muligheten til å prioritere studiet mer, ved at de ikke må jobbe like mye. Studentene får et økt mulighetsområde når de har økt inntekt, og dette påvirker studentens økonomiske stilling positivt. Etersom inntekten ikke er øremerket, vil studenten ha mulighet til å bruke inntekten slik som den selv måtte preferere.

Økt studiestøtte har påvirket studenter i Sogndal sin økonomiske stilling av positiv art, men alt i alt vil konsekvensen av det økonomiske forbruket være opp til hvert enkelt individ.

5.3 Kritisk vurdering av arbeidet

Gjennom arbeidet med denne bacheloroppgaven har vi erfart at god planlegging er viktig. Vi begynte med en problemstilling som fokuserte mer på studentenes forbruk enn deres økonomiske stilling. Vi fant ut at det var hensiktsmessig å endre problemstillingens fokus fra

økonomisk forbruk til økonomisk stilling. Dette synes vi styrker oppgaven og det åpner opp for videre forskning på temaet.

Vi ser i ettertid at vi skulle hatt med et spørsmål i spørreundersøkelsen som tok for seg om studentene hadde vært villig til å fokusere mer på studiet hvis dem hadde fått økt studiestøtte. Da kunne studentene brukt mindre tid på deltidsjobb uten å føle at de mister inntekt.

Vi valgte å avgrense oppgaven slik at vi tok for oss studenter i Sogndal og bestemte årskull. Dette har medført at utvalgets størrelse mest sannsynlig egner seg bedre til å si noen om trender i stedet for å konkludere statistisk.

Del 6 - Litteraturliste

- Bakken, J. B. (2020, 1. april). Koronaeffekten. Slik påvirker krisen arbeids- og næringslivet. Hentet 27. april 2020 fra Www.dn.no website:
<https://www.dn.no/staticprojects/special/2020/naeringsliv/>
- Deskriptivt design. (u.å.). Hentet 28. april 2020 fra <https://estudie.no/deskriptivt-design/>
- Emilie, R. (2020, 26. februar). 42 prosent av studenter kan ikke betale uforutsett utgift. Hentet 26. mars 2020 fra <https://universitas.no/sak/66729/42-prosent-av-studenter-kan-ikke-betale-uforutsett/>
- Fjelldal, C. M. & Karlsen, E. (u.å.). *Bacheloroppgave ved Handelshøyskolen BI*. 62.
- Inflasjon—Hva er inflasjon? (u.å.). Hentet 28. april 2020 fra
<https://www.visma.no/eaccounting/regnskapsordbok/i/inflasjon/>
- Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?: Innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (3. utg., s. 432). Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Konsumprisindeks. (u.å.). Hentet 28. april 2020 fra Ssb.no website:
<https://www.ssb.no/priser-og-prisindekser/statistikker/kpi/maaned/2020-04-08?fokus=true>
- Kunnskapsdepartementet. (2006a, 17. november). Lånkassen—Statens lånekasse for utdanning [Eksternvirksomhet]. Hentet 4. februar 2020 fra Regjeringen.no website:
<https://www.regjeringen.no/no/dep/kd/org/etater-og-virksomheter/underliggende-etater/statens-lanekasse-for-utdanning/id426562/>
- Kunnskapsdepartementet. (2006b, 17. november). Lånkassen—Statens lånekasse for utdanning [Eksternvirksomhet]. Hentet 30. april 2020 fra Regjeringen.no website:
<https://www.regjeringen.no/no/dep/kd/org/etater-og-virksomheter/underliggende-etater/statens-lanekasse-for-utdanning/id426562/>
- Kunnskapsdepartementet. (2019a, 4. juni). NOU 2019: 12 [NOU]. Hentet 6. februar 2020 fra Regjeringen.no website: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-12/id2653116/>
- Kunnskapsdepartementet. (2019b, 7. oktober). Regjeringa vil gjere det enklare å vere student [Pressemelding]. Hentet 6. februar 2020 fra Regjeringa.no website:
<https://www.regjeringen.no/nn/aktuelt/regjeringa-vil-gjere-det-enklare-a-verestudent/id2672603/>
- Kunnskapsdepartementet. (2020a, 26. mars). Nye økonomiske tiltak for studenter under koronakrisen [Pressemelding]. Hentet 27. april 2020 fra Regjeringen.no website:
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nye-okonomiske-tiltak-for-studenter-under-koronakrisen/id2695186/>
- Kunnskapsdepartementet. (2020b, 3. april). 1 milliard kroner til stipend for studenter som mister inntekt [Pressemelding]. Hentet 28. april 2020 fra Regjeringen.no website:
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/1-milliard-kroner-til-stipend-for-studenter-som-mister-inntekt/id2696414/>
- Lånkassen—Basisstøtte. (u.å.). Hentet 4. februar 2020 fra <https://www.lanekassen.no/nb-NO/Stipend-og-lan/Hoyere-utdanning/Hvor-mye-kan-du-fa/basisstotte/>
- Lånkassen—Omgjøring av lån til stipend. (u.å.). Hentet 26. mars 2020 fra <https://www.lanekassen.no/stipend-og-lan/utdanning-i-utlandet/omgjoring-av-lan-til-stipend/>
- NOU 1998:16. (u.å.). Hentet fra
<https://www.regjeringen.no/contentassets/665d0f4312f545f18b4028694a003412/no/pdfa/nou199819980016000dddpdfa.pdf>

- Pevik, L. (2016, 20. juli). Slik får du stipendet til studiestart. Hentet 12. april 2020 fra Adressa.no website: <https://www.adressa.no/nyheter/trondheim/2016/07/20/Slik-f%C3%A5r-du-stipendet-til-studiestart-13054437.ece>
- Praktisk matematikk—Prisindeks og konsumprisindeks—Konsumprisindeksen—Videoforelesning—NDLA. (u.å.). Hentet 28. april 2020 fra Ndl.no website: <https://ndla.no/subjects/subject:29/topic:1:1:163965/resource:1:192620/3190>
- Riis, C. & Espen R. Moen. (2017). *Moderne mikroøkonomi* (4. utg., s. 701). Oslo: Gyldendal akademisk.
- S, K., er & Redaktør, A. (2019a, 28. september). Konsumentteori. Hentet 28. april 2020 fra EStudie.no website: <https://estudie.no/konsumentteori/>
- S, K., er & Redaktør, A. (2019b, 30. september). Kostnad-nytte-analyse. Hentet 28. april 2020 fra EStudie.no website: <https://estudie.no/kostnad-nytte-analyse/>
- Savland, M. (2013). Vil ein økning av studiestøtte til 1,5 G føre til at studentene vil studere meir? 63. Hentet fra <https://hvlopen.brage.unit.no/hvlopen-xmlui/handle/11250/150025>
- sosialdepartementet, A. (2020, 14. april). Lønnskompensasjon til permitterte [Pressemelding]. Hentet 27. april 2020 fra Regjeringen.no website: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/lonnskompensasjon-til-permitterte/id2697372/>
- storbyuniversitetet, O.-. (u.å.). Referansebudsjettet. Hentet 30. april 2020 fra <https://www.oslomet.no/om/sifo/referansebudsjettet>
- Studenter i høyere utdanning—Årlig—SSB. (u.å.). Hentet 30. april 2020 fra <https://www.ssb.no/utuvh>
- Studenter risikerer å miste arbeidsinntekter. (u.å.). Hentet 28. april 2020 fra Ssb.no website: <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/studenter-risikerer-a-miste-arbeidsinntekter>
- Tre av ti studenter mener at stram økonomi går ut over karakterene. (u.å.). Hentet 25. april 2020 fra Student.no website: <https://student.no/nyheter/tre-av-ti-studenter-mener-at-stram-okonomi-gar-ut-over-karakterene/>
- Viktoria (22) permittert fra deltidsjobben: Ber regjeringen gi krisehjelp til studenter. (u.å.). Hentet 27. april 2020 fra <https://www.vg.no/i/qLddWm>

Del 7 - Vedlegg

Bacheloroppgave 2020

Hvordan vil økt studiestøtte fra Lånekassen påvirke studenters økonomi?

*Må fylles ut

1. Er du mann eller kvinne? *

Markér bare én oval.

- Mann
- Kvinne
- Annet

2. Hvilket år begynte du å studere høyere utdanning? Eks. Høst 2017. *

---

3. Hvilke boforhold har/hadde du? *

Markér bare én oval.

- Studentbolig (Saman)
- Privat hybel/leilighet
- Hjemme med familie

4. Har du opplevd en prisøkning på husleien der du bor? *

Markér bare én oval.

- Ja
- Nei
- Vet ikke

5. Hvis ja, hvor mye?

Skriv svar i hele kroner.

14.05.2020

6. Hva slags studielån har du hos Lånekassen? *

Markér bare én oval.

- Fullt lån
- Halvt lån
- Bare stipend

7. Synes du at du klarer deg økonomisk med det nåværende stipendet? *

Markér bare én oval.

- Ja
- Nei

8. Har du deltidsjobb ved siden av studiene? *

Markér bare én oval.

- Ja
- Nei

9. Hvis ja, hvor mye tjener du ca. gjennomsnittlig i måneden?

Markér bare én oval.

- kr 0-2000
- kr 2000-4000
- kr 4000-6000
- kr 6000-8000
- kr 8000-

10. Hvorfor har du jobb ved siden av studiene? Velg de alternativene som passer deg.

20

Merk av for alt som passer

- For å klare meg økonomisk
- Sparing
- Erfaring
- For å ha noe å gjøre på fritiden

11. Får du økonomisk hjelp på andre måter enn jobb? *

Markér bare én oval.

- Ja
- Nei

12. Hvis ja, hvordan? Velg de alternativene som passer deg.

Merk av for alt som passer

- Kredittkort
- Foreldre/familie
- Bufferkonto (sparekonto)
- Ekstra lån (eks. forbrukslån)
- Sommerjobb
- Ekstra studiestøtte
- Annet

13. Hvor mye betaler du i husleie per måned? Inkludert med strøm, internett etc. *

Skriv svar i hele kroner.

---

14. Hvor mye penger bruker du på dagligvarer per måned etter betalt husleie? Ca. gjennomsnittlig forbruk *

Skriv svar i hele kroner.

---

22. Tror du 11 måneders utvidet studiestøtte er nødvendig? *

Markér bare én oval.

Ja

Nei

23. Hvor tror du den utvidete studiestøtten vil påvirke budsjettet ditt? Kan være flere ting, utdyp svaret ditt. *

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgåve

BO6-2011 bacheloroppgåve

Predefinert informasjon

Startdato:	05-05-2020 15:00	Termin:	2020 VÅR
Slutt dato:	14-05-2020 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgåve	Studiepoeng:	15
SIS-kode:	203 BO6-2011 1 BO 2020 VÅR		

Deltaker

Navn:	Synne Thomte
Kandidatnr.:	301
HVL-id:	573749@hvl.no

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	11329	Inneholder besvarelsen konfidensielt materiale?:	Nei
Egenerklæring *:	Ja		
Jeg bekrefter at jeg har ja registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:			

Gruppe

Gruppenavn:	Bacheloroppgåve
Gruppenummer:	2
Andre medlemmer i gruppen:	Fatima Sofie Ouakkaha, Lars Magnus Aудal

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei